

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Barbara Avsenak

Avtoritetni odnosi v družini

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Barbara Avsenak

Mentorica: doc. dr. Metka Kuhar

Avtoritetni odnosi v družini

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

AVTORITETNI ODNOSI V DRUŽINI

Na zahodnoevropskih tleh je po koncu 2. svetovne vojne prišlo do korenitih sprememb v znotraj-družinski dinamiki, ki so jih zaznamovali predvsem prehod iz avtoritarnega v avtoritativni in permisivni stil vzgoje, demokratizacija družinskih odnosov ter pojav t.i. »protektivnega otroštva.« V pričujočem delu sem s pomočjo intervjujev, ki sem jih opravila s petimi materami, proučevala značilnosti sodobnih vzgojnih praks v Sloveniji. Pri tem sem se osredotočila predvsem, na kakšen način in v koliki meri se kaže starševska avtoriteta pri vzgoji otrok. V raziskavo sem vključila 5 sklopov, in sicer komunikacijo med materjo in otrokom, hipotetične situacije, disciplinski ukrepi in sankcioniranje, dojemanje vzgoje ter viri pomoči. Rezultati so pokazali, da sicer obstajajo spremembe v vzgojnih praksah, kot so večja popustljivost, uveljavljanje dvosmerne komunikacije z otrokom, večje vključevanje očetov v družinsko življenje ter večja zaskrbljenost sodobnih mater. Vendar kljub tem spremembam matere še vedno delno sledijo vzgojnim praksam, ki so jih uporabljali njihovi starši.

Ključne besede: avtoriteta, vzgoja, vzgojni stili, pluralizacija družine

AUTHORITY RELATIONSHIPS IN FAMILY

In Slovenia, since the end of second World War II, radical changes occurred in the intra-family dynamics, which are mainly characterized by the transition from authoritarian to authoritative and permissive style of education, democratization of family relations and the emergence of so-called "protective childhood." In this study I examined the characteristics of modern educational practices in Slovenia by conducting interviews with five mothers. In doing so, I have focused mainly on how parental authority is shown in education. The survey included five sets of complexes, which are communication between mother and child, a hypothetical situation, disciplinary measures and sanctions, the perception of education and sources of support. Results have shown that there are changes in educational practices, such as increased indulgence, increase in two-way communication with the child, the greater involvement of fathers in family life and the increasing concern of modern mothers. However, mothers still follow the educational practices used by their parents.

Keywords: authority, education, parenting styles, pluralization of family

Kazalo

1 UVOD	5
2 TEORETIČNI DEL.....	7
2.1 Vzgoja.....	7
2.1.1 Vzgojni stili.....	7
2.2 Kontekst starševanja v Sloveniji.....	12
3 AVTORITETA.....	13
3.1 Apostolska avtoriteta	15
3.2 Prikrita avtoriteta	15
3.3 Samoomejitvena avtoriteta	16
4 METODOLOGIJA.....	16
5 REZULTATI.....	19
5. 1 Komunikacija z otrokom	19
5. 2 Hipotetične situacije	19
5. 3 Disciplinski ukrepi in sankcije	20
5. 4 Dojemanje vzgoje.....	21
5. 5 Viri pomoči.....	22
6 SKLEP.....	24
7 LITERATURA.....	26
PRILOGA A: Intervjuji z materami.....	29

1 UVOD

Vse več je razpravljano, tako v medijih in med starši, kaj je »prava« vzgoja: kaj je najboljše, kar lahko otroku damo ali ga naučimo, ter kako ga vzgajati, da se bo razvil v socialno, kompetentno in odgovorno osebo. Ali je to avtoritarna vzgoja, ki je strožja in temelji na uveljavljanju pravil, ali je primernejša demokratična vzgoja, ki otroku pušča več svobode in samostojnega odločanja? Če pogledamo v preteklost, bi verjetno odgovorili s prvo možnostjo, saj je kot najboljša vzgoja veljala trda t. i. patriarhalna oz. avtoritarna vzgoja, pri kateri otrok ni imel nobene besede, napake pa so se kaznovale s fizično silo. Oče je imel vedno prav, zato se je od otroka zahtevala ubogljivost, ki je v večini primerov izhajala iz bojazni po vnovičnih udarcih. Po 2. svetovni vojni sta se pojavila še dva vzgojna stila, ki sta nasprotje avtoritarnemu. To sta permissiven, ki temelji na svobodi otrok in ne kaznovanju, ter avtoritativen, ki predstavlja srednjo pot med avtoritarnostjo in permisijo. 20. stoletje je prineslo pomembne spremembe v družinski dinamiki. Vse več je govora o demokratizaciji družinskih odnosov, v katerih otrok postaja enakopraven član družine, med člani pa poteka dvosmerna komunikacija. Položaj starih struktur avtoritete tako prevzamejo pogajanja, argumenti prepričevanja, virtualne menjave vlog in odgovornost drug za drugega (Ule in Kuhar 2003).

Po koncu 2. svetovne vojne je prišlo do korenitih sprememb v družinski dinamiki, so se kazale v pluralizaciji družinskega življenja. Zaznamovale so jih zaton tradicionalne, represivne avtoritete očeta, posledično tudi usihanje avtoritarnega vzgojnega stila ter vedno večje uveljavljanje permisivnega in avtoritativnega vzgojnega stila. Z njimi se je začelo obdobje t. i. protektivnega otroštva, za katerega je značilna vedno večja skrb za otrokovo dobrobit. 20. stoletje bi lahko poimenovali tudi »stoletje otrok«, saj se otrokom in njihovim pravicam namenja vedno več pozornosti. »Ker je družina tako pomembna vrednota in ker so mladi odgovorni, manj ali sploh ne rojevajo (Rener v Černoga in Damjan 2005, 3).«

Velike razlike se pojavljajo tudi v razdelitvi dela v družini. V času konstituiranja moderne družine je bila prisotnost očetov razumljena skozi diskurz zavezanosti k materialni preskrbi družine in družinske avtoritete – torej bolj vezana na njegov angažma v javni sferi, kar z današnje perspektive implicira njegovo neprisotnost v zasebni sferi (Švab 2001, 120). Dandanes je pogostejše prepričanje o enakovrednosti partnerjev, zato se očetje vedno bolj vključujejo v gospodinjska opravila kot v vzgojo otrok. Ta premik predstavlja novo obdobje v

družinskem življenju, ki ga poimenujemo z izrazom »novo očetovstvo.« Pri razdelitvi dela je za slovensko okolje značilna visoka raven pomoči starih staršev oz. sorodnikov, ki imajo prav tako veliko vlogo pri vzgoji otrok. Vedno več je tudi knjig in priročnikov, ki se osredotočajo na različne vidike vzgoje. Z njimi se matere srečajo že pred samim rojstvom: v zdravniških čakalnicah, na forumih ali v propagandnih materialih, kar ima lahko različne vplive na starše. Nekatere se na nasvete ne ozirajo in se ravnajo po svojih prepričanjih, druge vsa ta množica nasvetov zmede ali jim vzbuja dvome o tem, kaj je dobro ali slabo za otroka.

V nalogi proučujem značilnosti sodobnih vzgojnih praks v Sloveniji. Ključno raziskovalno vprašanje je, na kakšen način se kaže starševska avtoriteta pri vzgoji. V raziskavi se bom osredotočila na pet sklopov oz. vidikov vzgojnih praks, s katerimi bom skušala ugotoviti razmere v današnjih družinah glede komunikacije, disciplinskih ukrepov in sankcioniranja, dojemanja vzgoje, delitve skrbstvenega dela med staršema in virov pomoči pri vzgoji. Zanima me, kako se današnji starši lotevajo uveljavljanja pravil in izvajanja sankcij ter kakšna je vloga otroka pri odločanju v družini. Preveriti želim, če so se matere že znašle v trenutkih, ko niso vedele, kako odreagirati na dejanja otroka, in koga so najprej prosile za pomoč.

Z velikim številom knjig in priročnikov o različnih vidikih vzgoje se matere srečajo že pred samim rojstvom: v zdravniških čakalnicah, na forumih ali v propagandnih materialih, kar lahko različno vpliva na njih. Zato sem se odločila preveriti, če so se že znašle v trenutkih, ko niso vedele, kako odreagirati na dejanja otroka in na koga ali kaj so se v teh trenutkih najprej obrnile.

V teoretičnem delu se bom osredotočila na tri glavne pojme: vzgoja, vzgojni stili in avtoriteta. Prvo poglavje zajema pojem vzgoje in vzgojnih stilov, ki so nujen in pomemben del starševstva. Starševstvo je tesno povezano s konceptom avtoritete, ki ga bom obravnavala v drugem poglavju. Dotaknila se bom tudi treh različnih konceptov avtoritete, ki so močno povezano s samimi vzgojnimi stili. Pomemben del diplomskega dela, ki predstavlja osrednji del konteksta preučevanja, je koncept starševanja v Sloveniji, v katerem se bom osredotočila na tukajšnje današnje razmere.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Vzgoja

Vzgoja je eden izmed najpomembnejših elementov otrokovega razvoja. Otrok jo za razvoj potrebuje, saj mu prinaša določene omejitve in zadolžitve, ki so nujno potrebne za zdrav razvoj njegove osebnosti. Pomembna je za posameznika, saj mu omogoča normalno funkcioniranje v družbi, kot za družbo. Število definicij, ki jih najdemo v različnih literaturah, nakazuje, da je vzgoja pojem, ki mu moramo posvečati veliko pozornosti; prav tako ima različne pomene za različne ljudi. Čeprav so si definicije med seboj podobne, so med njimi tudi razlike.

»Vzgoja je zelo kompleksna oblika medčloveške komunikacije, v kateri naletimo na vrsto problemov, ki jih je težka razumeti, še težje je nanje zavestno vplivati in tako vzgojno delovati v zaželeni (če že ne strogo načrtni) smeri (Kroflič 1997, 14).«

Namen vzgoje je »oblikovati osebnostno zrele, samostojne, svobodne in ustvarjalne ljudi, ki razvijajo svoje telesne in duhovne zmožnosti, ter so usposobljeni za odgovorno življenje in sodelovanje z drugimi v družini, na delovnem mestu, pri političnem udejstvovanju, v občesnem in družbenem življenju (Etični kodeks učitelja 2005).«

Pri vzgojnih teorijah govorimo o dveh prevladujočih vzgojnih ciljih, ki ju je treba vzajemno upoštevati: vzgoja poslušne osebnosti, ki se podredi avtoriteti odraslega, in vzgoja svobodne, avtonomne in odgovorne osebe. Ta vzajemnost je pomembna, ker pedagoška praksa dokazuje, da zgolj z avtoriteto in strogostjo ne moremo vzgojiti poslušne osebnosti, kot tudi ne moremo vzgojiti samostojne osebnosti zgolj z prijazno vzgojo brez prepovedi in zahtev (Kroflič 1997, 55). Torej je pri vzgoji potrebno ubrati srednjo pot. Vse tri najdemo med nadaljnje obravnavanimi vzgojnimi stili.

2.1.1 Vzgojni stili

Vzgojni stili so nujen del starševstva, ki jih Gould in Martindale (2007) definirata kot »kompleksno aktivnost, ki vsebuje mnogo specifičnih vedenj, ki delujejo tako individualno kot skupinsko, da bi vplivali na način, s katerim bodo otroci dozoreli in se prebili v

odraslost.« Vsak izmed staršev uporablja določene metode in načine, s katerimi vzgaja svojega otroka, kot sem mu zdi najprimerneje ter najboljše za njega. Koncepti se od starša do starša razlikujejo, zato se razlikujejo tudi vzgojni stili, ki jih uporabljajo pri vzgoji. V veliko primerih uporabljajo vzgojne stile, s katerimi so se seznanili pri njihovih straših. Na vzgojne tehnike staršev močno vplivajo družbene norme, ki so značilne za določeno obdobje. Vzgojni stil je način, kako starši komunicirajo z otrokom. Ta zajema vse vrste odnosov med starši in otrokom kot tudi osebnostne lastnosti posameznika, ki imajo velik vpliv na te odnose.

Glasgow in drugi so ugotovili dve novi definiciji vzgojnih stilov:

1. Način, kako starši ravnavajo, komunicirajo, disciplinirajo, nadzorujejo in podpirajo svoje otroke.
2. Konstelacija starševskih vedenj, praks in neverbalnih izrazov, ki karakterizirajo naravo odnosa med staršem in otrokom v kontekstu različnih situacij (Glasgow et. al 1997).

Diana Baumrind je ena izmed avtoric, ki je velik del svojih raziskav posvetila vzgojnim stilom. V njih omenja dve dimenziji starševskega vedenja: odzivnost in zahtevnost. Odzivnost se nanaša na sprejemanje svojega otroka ter odzivanje nanj, medtem ko neodzivnost nakazuje zavračanje otroka (Umek in Zupančič 2004). Maccoby in Martin (1983) pravita, da starševsko odzivnost ne moremo smatrati kot brezpogojno pozitiven odnos, ampak kot mogočo okrepitev.

Zahtevnost se po mnenju Glasgowa in drugih (1997) nanaša na:

- mero, do katere starši sprejemajo in zahtevajo zrelost in odgovorno obnašanje svojih otrok,
- mero, do katere se kaže starševski nadzor,
- mero, do katere so postavljene meje in je uveljavljen nazor obnašanja.

Darling in Steinberg (1993) menita, da poleg teh dveh dimenzij lahko v vzgojne stile vključimo še druge, npr. trden nadzor, toplino, prisilo in komunikacijske stile.

Glede na te dimenzije razlikujemo med tremi glavnimi vzgojnimi stili, ki so:

- avtoritaren,
- avtoritativen (tudi demokratični),
- permisiven.

2.1.1.1 Avtoritaren vzgojni stil

Avtoritarni starši se smatrajo za omejevalne, visoko zahtevne in pogosto nedovzetne za otrokove potrebe ali zahteve. To je značilno predvsem za patriarhalne odnose, v središču katerih je oče kot stroga in zahtevna figura, ki se jo uboga in se ji ne ugovarja. Baumrind (1991) pravi, da se pri vzgoji bolj osredotočajo k ubogljivosti in statusu ter od svojih otrok pričakujejo, da bodo vedno ubogali – cilj je vzgojiti poslušno in nekritično razmišljujočo osebnost. To sprejemanje starševskih vrednot in ciljev, tako rekoč brez kakršnih koli vprašanj, jim daje večjo psihološko kontrolo nad otroki, ki hkrati omejuje otrokovo avtonomijo in samostojnost. Ne podpirajo dvosmerne komunikacije med otrokom in starši, temveč se nagibajo, da mora otrok ubogati avtoritetno figuro, v večni primerov starša, brez vprašanj. Kadar otrokova dejanja ali stališča nasprotujejo temu, kar starši dojemajo kot pravilno, se avtoritarni starši v večini primerov poslužujejo in preferirajo »kaznovalne, silovite kazalce, da brzdajo samovoljnost v tem trenutku« (Baumrind 1991). Prav tovrstne tehnike povzročajo, da se otroci pogosto bojijo svojih staršev in v njih ne vidijo zaupnika, temveč nekoga, ki ga kaznuje. Avtoritarni starši pri svojih zahtevah nikoli ne popuščajo, naj so te še tako nemogoče. Glede na zgoraj omenjeni dimenziji odzivnosti in zahtevnosti se avtoritarni starši uvrščajo med tiste, ki so zelo zahtevni, saj od otroka pričakujejo vse, kar si želijo sami, ne glede na otrokove potrebe, pogosto tudi zmožnosti. Odzivnost pri njih je zelo nizka, saj otroka pogosto zavračajo z nenehnim kritiziranjem in pomanjkanjem komunikacije.

Otroci avtoritarnih staršev se pogosto počutijo manjvredne in nesamozavestne, saj jim starši dajejo nenehen občutek, da ničesar ne naredijo prav. Zaradi vseh omejitev in prepovedi se težko izkažejo na kakršnem koli področju. Najpogosteje jih zavirajo z reševanjem njihovih težav, saj so prepričani, da otroci tega ne zmorejo ali ne znajo. Tako jim nadzor nad otrokovimi težavami daje občutek večjega nadzora, s čimer še bolj utrjujejo pozicijo avtoritetne figure, na osnovi katere gradijo vzgojni stil, ki otroku v prihodnosti lahko pusti

trajne frustracije. Baumrind je z raziskavami ugotovila, da so otroci avtoritarnih staršev izredno negativno razpoloženi, pogosto jih prevevata žalost ali tesnoba; bili naj bi slabše socialno prilagojeni, kar se kaže v komunikaciji z vrstniki in nezmožnosti sprejemanja drugačnih mnenj (Baumrind 1971, povz. po Umek in Zupančič 2004, 374). Prestrašenost, ki izvira iz družine, je razlog, da so konfliktni v družbi, saj ne prenesejo ukazovanja.

Gould in Martindale (2007) v svoji knjigi avtoritarne starše delita na dve skupini:

- neavtoritarno usmerjeni starši (so usmerjevalni, vendar niso vsiljevalni in avtokratski pri njihovi uporabi moči) in
- avtoritarno usmerjeni starši (vsiljivi in avtokratski pri uporabi njihove moči).

2.1.1.2 Avtoritativen vzgojni stil

Avtoritativen vzgojni stil predstavlja srednjo pot med zavirajočim avtoritarnim in preveč dopuščajočim permisivnim vzgojnim stilom. Oba kažeta izredne negativne posledice. Avtoritativni starši se ne zanašajo na moč, ki jo imajo nad svojimi otroki, temveč so jim v pomoč. Otrokom dajejo občutek varnosti, da se zavedajo, da je vedno nekdo ob njih.

V primerjavi z avtoritarnimi starši so avtoritativni toplejši v komunikaciji z otrokom. So pristaši dvosmerne komunikacije, saj njihova vzgoja vključuje veliko razlag, kar posledično pripelje do manjše psihološke kontrole nad otrokom. Pri svojih zahtevah so nepopustljivi, vendar ne na vsiljiv in omejevalen način. Pri vzgoji otroka enakovredno sodelujeta oba starša; pozna se tudi odsotnost očeta kot avtoritarne figure. Odločitve sprejemajo v skladu s tem, kar je najboljšo za otroka, saj mu želijo omogočiti stimulirano okolje. Nikakor ne popuščajo otrokovim željam in ne upoštevajo vedno skupnega konsenza. Vse odločitve, ki jih sprejmejo, so otroku obrazložene, zaradi česar jih otrok lažje sprejema in o njih razmišlja. Namesto kaznovalnih metod se poslužujejo otroku bolj prijaznih stilov, ki se osredotočijo na pomoč in podporo. Avtoritativni starši si za svoje otroke želijo, »da so tako nepopustljivi kot tudi socialno odgovorni, samoomejevalni in kooperativni.« (Baumrind 1991, 62) Želijo jih vzgojiti v samostojne posameznike, ki znajo razmišljati s svojo glavo in so prilagodljivi okolju. Otroci, ki so bili vzgojeni v avtoritativnem stilu, so socialno najbolj kompetentni, samostojni, zaupajo vase ter izražajo najbolj pozitivna čustva v primerjavi z otroki ostalih dveh vzgojnih stilov. V družbi so nekonfliktni, saj znajo sprejemati drugačnost ter sklepati

kompromise, vendar se pri tem ne podrejšajo. Svoje težave v večini rešujejo sami, sprejemajo svoje odločitve, starši jih pri tem zgolj usmerjajo. Zato se tudi iz svojih napak vedno nekaj naučijo.

Avtoritativen starš se ne smatra kot stroga avtoriteta, čeprav uveljavlja svoje poglede kot odrasla oseba. Velik premislek daje otrokovim željam in interesom. Avtoritativni starši so zahtevni in odzivni na otrokove potrebe in želje, v čemer je ena izmed glavnih razlik med njimi in avtoritarnimi starši.

2.1.1.3 Permisivni vzgojni stil

Lahko ga poimenujemo kot prizanesljiv ali indirektnen vzgojni stil. Permisivni starši so topli, netradicionalni, prizanesljivi ter dajejo otroku občutek sprejetja, saj od njih pogosto ne zahtevajo odgovornega in zrelega obnašanja. Prav tako jim dovoljujejo, da si svoje aktivnost urejajo sami, kolikor je to mogoče. Pri uveljavljanju svojih odločitev ne uporabljajo nikakršne avtoritete ali moči, temveč zgolj predloge in razloge. Permisivni stil vzgoje temelji na svobodi in ne kaznovanju. Glavni cilj permisivnih staršev je, da bi bili ljubljene s strani otrok, zato ugodijo večini njihovih želja. Otrok je v tovrstni družini center vsega: družina se mu podreja in mu skuša ugoditi v vseh njegovih željah in zahtevah, da bi bil srečen. Permisivni starši se pogosto ne zavedajo, da razvajanje ne pomeni, da bo otrok srečen in uspešen v življenju. V permisivni vzgoji imajo otroci glavno besedo, zato lahko starši kaj hitro izgubijo vajeti nad njimi. Če starši kaj zahtevajo, ostane zgolj pri besedah in ne storijo nič, da bi otroka pripravili do ubogljivosti (Umek in Zupančič 2004). Otroci nimajo pravih omejitev in zahtev, zato počnejo, kar želijo. Če pri tem naletijo na težave, so starši tisti, ki jih rešujejo. Otroci tako pogosto ne razumejo posledic, ki jih imajo njihova dejanja, s katerimi se v mladosti ne morejo in ne znajo soočiti. Vsaka ovira v prihodnosti za njih postane nepremostljiva, zaradi česar se izogibajo težavam in odgovornosti. Ker v otroštvu niso imeli prave avtoritetne figure, tudi v odrasčanju ne zaznajo tega. Pravil ne upoštevajo zaradi lastnega notranjega moralnega koda, temveč zaradi naklonjenosti in potrditve, ki bi ju radi prejeli od drugih. Tudi pri vseh ostalih aktivnostih so odvisni od zunanje potrditve, saj niso sposobni samostojnega odločanja in presojanja.

Permisivni starši so odzivni, vendar niso zahtevni. Brezpogojno sprejemajo svoje otroke. Za njihovo sprejemanje ni potrebno odgovorno obnašanje. Baumrind (1991) poudarja, da kljub njihovi prizanesljivosti starši še vedno skrbijo za otrokovo varnost.

Gould in Martindale (2007) permisivne starše delita na demokratične in nedirektne. Razlika med njimi je, da so demokratični kljub svoji popustljivosti bolj skrbni, vpleteni in predani otroku kot nedirektni. Predstavita tudi ekstremno verzijo permisivnih staršev, ki jim pravita nevporejeni in za katere sta značilni nizka dovtetnost in zahtevnost.

2.2 Kontekst starševanja v Sloveniji

V preteklosti je bila v Sloveniji najbolj razširjena avtoritarna vzgoja, ki je veljala za skoraj edino. Temeljila je na represivnem otroštvu, malo pogovorov in izražanj čustev, očetu kot vrhovni avtoriteti, v večini primerov je otroštvo zaznamovalo tudi delo kot pomoč k družinskem prihodku. Puharjeva pravi, da je bilo nežnosti v otroštvu malo, saj je le-ta veljala za »najhujši zločin, ki ga je mogoče storiti nad otrokom« (Puhar 2005, 150).

Po 2. svetovni vojni je ta stil vzgoje počasi izginil, saj so se pojavili novi, npr. permisivna in avtoritativna vzgoja, z njima pa tudi t. i. pojav protektivnega otroštva, ki vključuje številne aktivnosti in prakse, ki izražajo vedno bolj intenzivno skrb za otroke, njihovo blaginjo, izobraževanje, ipd. (Švab 2008, 135). 20. stoletje nekateri imenujejo »stoletje otrok«, saj je večji poudarek na njihovih pravicah in pozornosti (Krajnc 1986). Pomembna lastnost obdobja je uveljavljanje demokratizacije odnosov v družini. Otrok je postal pomemben in enakopraven član družine, ki je sodeloval pri odločitvah in v pogovorih. Starši se niso več odločali, kaj je zanj primerno in zaželeno, temveč so ga pri njegovih željah poslušali in mu skušali ugoditi. V samem procesu demokratizacije tako postanejo družinske vloge prehodne, spreminjajoče in niso več tako ostro deljene (Krajnc 1985).

Vloga matere in očeta se je začela preoblikovati skupaj z ostalimi spremembami. V preteklosti je bila razlika v vlogi matere in očeta enaka razliki med zasebno in javno sfero. Mati je bila vezana na dom, skrbela je za vzgojo in gospodinjala – zasebna sfera, medtem ko so imeli očetje v moderni meščanski družini predvsem ekonomsko skrb in so bili del javne sfere. Z emancipacijo žensk in demokratizacijo odnosov med spoloma se je začel moški vpliv

v družbi zmanjševati. V družinsko življenje se očetje v večini niso aktivno vključevali, čeprav se je že v preteklosti poudarjala pomembnost njihovega vključevanja (Zavrl 1999). Danes se vse bolj vključujejo v družinsko življenje in gospodinjska opravila, ženske pa so bolj vključene na trgu delovne sile, na katerem so konkurenčne moškimi. To je premik od patriarhata do obdobja novega očetovstva. Novo očetovstvo tako razumemo kot del procesa pluralizacije moškosti, predvsem v kontekstu postmodernega obrata v pomenu in načinih legitimizacije očetovstva (Švab 2008, 123). Ta vključenost moških ima lahko tudi negativne posledice, saj »marsikatera mati meni, da je v družini dejaven oče znamenje njene vzgojne pomanjkljivosti in opozorila, da je kot vzgojiteljica odpovedala« (Žmuc-Tomori 1988, 59). Poleg vedno večje vloge očetov se v vzgojo otrok vedno bolj vključujejo še stari starši oz. sorodniki, saj današnji tempo življenja povzroča pomanjkanje časa, ki ga starši preživijo z otroki.

V Sloveniji se mladi vedno kasneje odločajo za starševstvo in za manjše število otrok. Razlog je moč iskati v socialnih in ekonomskih pogojih, ki pestijo mlade družine. Na veljavi pridobiva tudi emocionalni motiv starševstva, zaradi česar se mladi pogosteje zavedajo odgovornosti, ki jo starševanje prinaša. Prav zaradi pojava odgovornega in protektivnega starševanja mladi prelagajo ustvarjanje družine.

Pomembna značilnost sodobnega starševanja je dezorientiranost staršev, ki ob poplavi vseh različnih nasvetov postajajo vedno bolj zmedeni, saj sami ne vedo več, kaj je najboljšo za otroka. Te ideje izhajajo iz predstave o otroku kot ranljivem bitju, ki od spočetja naprej potrebuje optimalno pozornost in skrb (Švab et al. 2006, 81). Veliko se jih pri vzgoji orientira na lastne izkušnje, čeprav sledijo vzgoji, ki so jih uporabljali njihovi starši; lahko se od tega oddaljijo, če imajo pri tem negativne izkušnje. Ena pomembnejših praks, ki postajajo vedno bolj v veljavi, je poseganje po različnih spletnih forumih, kjer si starši delijo nasvete in izkušnje, ali poseganje po vedno večjem številu literature, ki se posvečajo različnim vzgojnim praksam.

3 AVTORITETA

Avtoriteta je nujen del vzgoje, saj otroku postavlja omejitve, ki imajo velik vpliv na njegov nadaljnji razvoj kot socialno-kompetentne osebe. Veliko avtorjev jo je obravnavalo, kar je

pripeljalo do velikega spektra definicij. Kroflič (1997, 14) tako podaja dva koncepta avtoritete oz. avtoritetnega odnosa:

- »Avtoriteta je moč, ki nekemu dejavniku omogoča vpliv na druge, predvsem brez uporabe očitne prisile.«
- Avtoritetni odnos je tisti, »v katerem nadrejeni pol določa vsebino odnosa in teži k temu, da bi podrejeni pol ta vsebinska določila internaliziral in jih bolj ali manj zavestno (svobodno) sprejel za svoja«.

Avtoriteta ima v večini negativne predznake, a je lahko tudi pozitivna. To razmerje dobro označujeta pojma, ki se zdita podobna, vendar je njun pomen različen: avtoriteta in avtoritarnost. Prva konotira na prisilo, oblast ter jo v večini povezujemo s patriarhalno vzgojo, medtem ko druga konotira na prijaznejšo obliko avtoritete, s katero otroku pokažemo, da mu želimo le najboljše in nam ni vseeno zanj.

Avtoriteta ne temelji zgolj na moči, temveč je njeno izvajanje lahko podprto s socialnim konsenzom, ki temelji na oblikovanju družbenih norm (Andolšek 2003, 188). Svoja izhodišča imata v vrednotah, ki so značilne za družbo, ki jih spoštuje. Pretirana avtoriteta ima tudi negativne posledice, saj ustvarja podredljive posameznike, ki v prihodnosti niso zmožni samostojnega odločanja.

Kroflič (1997, 137) je oblikoval tri oblike avtoritete, pri katerih je upošteval naslednje kriterije:

- od kod izvira moč avtoritete,
- položaj obeh akterjev avtoritetnega odnosa in njuno distanco,
- skritost oz. razkritost avtoritete,
- obliko ponotranjenja avtoritete in avtonomne morale.

V nadaljevanju bom obravnavala prevladujoče koncepte avtoritete:

1. apostolsko (značilna za patriarhalno vzgojo),
2. prikrito (značilna za persmivino vzgojo) in
3. samoomejitveno avtoriteto (Kroflič 1997).

3.1 Apostolska avtoriteta

Njene prve temelje najdemo v svetopisemskih odnosih med Bogom, apostoli in verniki. Apostolom je Bog podelil poseben položaj oz. poslanstvo (posledično tudi avtoriteto), da so med verniki širili njegove nauke. V družbi prej niso uživali večjega ugleda, saj so bili to povsem povprečni posamezniki. Med njimi je bilo nekaj grešnikov, ki so se po srečanju z Bogom spreobrnili in zaživali pošteno življenje.

Za apostolsko avtoriteto je značilno, da poskuša ohraniti svoj položaj, ne glede na vse. Kot glavno in prvotno nalogo avtoritetna osebnost smatra predvsem privzganje poslušnosti in ubogljivosti otroku, za kateri je značilna enosmerna komunikacija. Starš, ki predstavlja apostolsko avtoriteto, najbolje ve, kaj je in kaj ni primerno za otroka, ta pa mu mora slediti brez vprašanj. Za apostolsko avtoriteto je značilna pozicijska avtoriteta, ki je vezana na dan položaj (v našem primeru na položaj starša). Na prelomu 19. in 20. stoletja je med katoliškimi pedagogi prevladovalo mnenje, da je škodljivo, če starši otrokom pojasnjujejo svoje zahteve, saj bi otroci slednje lahko razumeli kot prošnjo ali opravičevanje, kar je popolnoma v nasprotju s konceptom popolne ubogljivosti, za katerega se zavzema apostolska avtoriteta (povzeto po Kroflič 1997).

3.2 Prikrita avtoriteta

V pedagoški praksi se je uveljavila z vzponom permisivne vzgoje v drugi polovici 20. stoletja. V pedagoško teorijo jo kot model uvede J. J. Rousseau. Zavzema se za t. i. »naravno vzgojo«, ki čim manj utesnjuje otroka in v kateri se starš ne okorišča z dokazovanjem lastne moči, kot je značilno za prejšnji koncept avtoritete. Nasprotuje kaznovanju, saj poudarja vzgajanje z vzgledom in budnim nadzorom nad vzgojno okolico, iz katere je potrebno izločiti vse potencialno škodljive vplive, kar vključuje tudi neprimerne osebe, ki bi jih otrok lahko posnemal. Za čas vzpona prikrite avtoritete je bila značilna predstava o nepokvarljivi naravi otrok, ki je povzročala burne razprave zaradi tedanje krščanske predstave o otrokovi izvorni grešnosti. Kot edino sredstvo pravilne naravne vzgoje Rousseau navaja dobro urejeno svobodo. Najpopolnejše podrejanje je navidezno svobodno. Za permisivni stil vzgoje, iz katerega izhaja prikrita avtoriteta, je značilna odsotnost očeta in popustljivost matere, ki se izraža zaradi občutka krivde matere zaradi manjše vpletenosti v vzgojo otrok. Nosilec

avtoritete tako ni več očetovska zahteva, temveč jo nadomesti materinska brezpogojna ljubezen (povzeto po Kroflič 1997).

3.3 Samoomejitvena avtoriteta

Navezuje se na koncept avtoritete, kot oblike podrejanja, ki prispeva k postopnemu osamosvajanju posameznika ter k (samo)ukinitvi avtoritarnega vodenja. Zavzema se za vzgajanje otroka v smer, da mu bo nekega dne avtoriteta odveč. Koncept sega vse do grške kulture in Sokrata, tudi Kant je imel podobne poglede na avtoriteto. Zanj je bil smisel discipliniranja, da otrok sam prepozna univerzalne moralne zakone, katerim bo kasneje sledil.

Za vzgojo svobodne osebnosti moramo upoštevati naslednja načela samoomejitvene avtoritete:

- vzpostavitev čustveno stabilnega in pozitivnega odnosa,
- ponudba primarnega objekta identifikacije,
- zamenjava avtoritete imaginarnega lika z avtoriteto simbolne zahteve,
- spodbujanje širjenja otrokovih socialnih stikov,
- spodbujanje moralnega razsojanja in postopna preusmeritev na depersonalizirane objekte identifikacije,
- spodbujanje moralnega in mišljenjskega osamosvajanja.

Oblikovanje vzgojnih idej po načelih samoomejitvene avtoritete je osnovni dejavnik moralne vzgoje (Kroflič 1997).

4 METODOLOGIJA

V raziskavi bom uporabila metodo globinskega intervjuja. Intervjuvanec ima prosto pot o tem, kaj bo povedal, saj tako proizvede informacije, ki so za izpraševalca nepričakovane (Willis 2005, 53). Za intervju sem se odločila, ker omogoča pridobitev podatkov, ki predstavljajo širok in poglobljen pogled na raziskovalno tematiko.

Pri raziskavi sem se osredotočila na pet sklopov: na komunikacijo med materjo in otrokom, hipotetične situacije, disciplinske ukrepe in sankcioniranje, dojemanje vzgoje ter vire pomoči.

Moj raziskovalni vzorec je zajemal pet mater, starosti od 27 do 31 let. Vse so poročene in imajo otroke starosti od 3 do 6 let.

Tabela 4. 1: Socialno-demografske značilnosti vzorca

	Izobrazba	Zaposlitev	Število in starost otrok	Okolje	Veroizpoved	Poročni status
M1	Ekonomski tehnik	DA	1 otrok, 4 leta	Manjše mesto	Ni verna	Poročena
M2	Gimnazijska maturantka	Trenutno brezposelna	1 otrok, 3 leta	Manjše mesto	Ni verna	Zaročena
M3	Diplomirana vzgojiteljica	DA	1 otrok, 5 let	Manjše mesto	Ni verna	Poročena
M4	Komercialistka	DA	1 otrok, 6 let	Manjše mesto	Ni verna	Poročena
M5	Diplomirana ekonomistka	DA	1 otrok, 6 let	Manjše mesto	Ni verna	Poročena

Pri prvem sklopu ugotavljam, kako, o čem in v kakšni meri poteka komunikacija med starši in otroki.

V drugem sem materam predstavila hipotetične situacije oz. vinjete. Zanimalo me je, kako so nanje odreagirale, če so se v njih že znašle oz. kako bi se odzvale, če se bi jim zgodile.

Tretji sklop služi kot vodilo temu, kaj je najpogostejši razlog za prepire med starši in otroki ter kako jih rešujejo. Zanimajo me tudi reakcije mater in otrok na kaznovanje, reševanje težav in pomiritev po kaznovanju. Ugotoviti želim tudi, ali starši otroku dovolj nazorno postavljajo meje, se jih držijo ali mu pogosto popustijo.

V četrtem sklopu sem se osredotočila na delitev skrbstvenega dela med partnerjema. Raziskala sem, kako se matere soočajo z vedno napornejšim delavnikom, ali se težave v službi kažejo tudi doma ter kakšno je njihovo dožemanje vzgoje, ki so je bile deležne.

V zadnjem, petem sklopu, sem preverila, ali se sodobne matere kdaj počutijo zmedene in negotove pri vzgoji otroka, h komu ali na kaj se obrnejo v takšnih primerih ter ali imajo pri negi in vzgoji kakšne vire pomoči.

Tabela 4. 2: Vinjete

Vinjeta 1: Nakupovanje	Vinjeta 2: Igrišče	Vinjeta 3: Vrtec	Vinjeta 4: Prehrana
Otrok teka naokrog k sladkarijam in vpije, ker mu jih nočete kupiti. Kaj storite?	Zunaj se igrate in želite oditi domov, vendar otrok želi ostati zunaj. Kaj storite?	Greste iz vrtca in otrok se ne želi obuti. Ga obujete vi?	Ali je vaš otrok izbirčen pri hrani? Mu kuhate zgolj obroke, ki jih ima rad? Ga kdaj skušate prepričati naj poje nekaj, kar drugače ne mara, vendar veste, da je zanj zdravo? Kako ga skušate prepričati? Mu dovolite sladkarije pred obrokom?
Zanima me, kako matere ravnajo na tovrsten problem v okolju in doma – ali bodo popustile otrokovim željam ali bodo uveljavile svojo avtoriteto.	Z vinjeto bom ugotavljala, na kakšen način matere skušajo uveljavljati svoj prav. Ali bodo popustile otroku, se držale vnaprej določenih pravil ali mu bodo v zameno za upoštevanje ponudile kakšne ugodnosti.	Pri vinjeti me zanima, s katerimi razlogi bodo matere popustile svojemu otroku in ga obule same ali bodo potrpežljivo čakale, da se obuje sam.	Želim raziskati, kako strogo se starši držijo prehranjevalnih navad, za katere vedo, da so/niso dobre za njihovega otroka.

5 REZULTATI

5.1 Komunikacija z otrokom

Komunikacija z otrokom je materam pomembna, saj si želijo, da bi imele kljub napornem delovniku na voljo več časa za pogovor z otroki. Večina jih je namreč odgovorila, da se z otrokom največ pogovarjata popoldne in ob večerih. Pogovarjajo se zlasti o dnevu, ki so ga otroci preživeli v vrtcu, pri babici, kaj bo jutri ipd. Le M2 je odgovorila, da se s hčerko pogovarja ves čas, ko sta skupaj, saj ji tekom dneva razlaga vse, kar počne, kar je verjetno razlog njene trenutne brezposelnosti, saj z otrokom lahko preživi več časa.

5.2 Hipotetične situacije

Pri vinjeti 1 (nakupovanje) sem ugotovila, da se matere glede nakupovanja razlikujejo. M1 in M3 sta nepopustljivi, medtem ko ostale priznavajo, da velikokrat popustijo oz. so že vnaprej dogovorjene z otrokom, da si lahko vedno izbere kakšno malenkost. Matere popuščanje pogojujejo s pridnostjo otroka (M4), M5 pa za razlog navaja pritiske okolice, saj pravi: »Vse starejše tetke gledajo tako, kot da mu hočeš ne vem kaj narediti.«

M3 pravi, da mu mirno pove, da mu ne bom kupila zelenega in da jok ter kričanje ne bosta pomagala, nato čim prej plača in gre iz trgovine.

Pri vinjeti 2 (igrišče) so si matere bolj podobne. Le ena izmed njih bi ostala neomajana in ne bi hotela popustiti otrokovim zahtevam. Vse ostale so se strinjale, da obisk podaljšajo še za 5 minut, saj tako ugodijo otroku kot tudi svojim potrebam. Presenetil me je odgovor M2, ki pravi, da otroku razloži, da mu je dovolila, da se igra dlje časa, zato mora tudi on dovoliti, da gresta. Včasih je podaljšanje odvisno tudi od količine dela, ki čaka matere doma. V večini (4 od 5-ih) sem ugotovila, da se matere veliko prilagajo otroku in njegovim željam.

Pri vinjeti 3 (vrtec) so v večini vse matere popustile svojim otrokom, vendar na drugačen način. M1 po prepričevanju otroka prisili (z izsiljevanjem), da se obuje sam, saj mu sicer zagrozi, da popoldan ne bosta šla na igrišče, če se ne bo takoj obul. M3 prizna, da vedno popusti in ga obuje, ker se ji vedno mudi domov. komentar M4: »Enostavno zato, ker se mi ne da čakati, ker včasih res traja.« Le M5 ne zazna težav na tem področju, saj priznava, da gre redko po otroka v vrtec.

Podobne težave imajo vse matere pri vinjeti 4. Štirje otroci so izbirčni, medtem ko je ena deklica neješča. Dve materi prilagajata obroke otrokovim željam. M1, M2 in M3 so odgovorile, da zahtevajo, da otrok hrano vsaj poskusi, medtem ko M4 in M5 ne silita svojih otrok k poizkušanju. V večini vse prilagajajo velikost obrokov in otrok ne silijo k temu, da bi mogli vse pojesti. M4 in M5 se tudi ne držita pravila: nič sladkarij pred obrokom. Kljub temu menita, da bi morali biti na tem področju strožji.

Ko sem matere spraševala, če so otroku kdaj kaj kupile zgolj zato, da je bil miren, sem opazila med M1, M2 in M3 zelo podoben način, s katerim se skušajo tega obvarovati. Vse so odgovorile, da do te situacije še ni prišlo, vendar to pripisujejo temu, da njihov otrok vsakič dobi neko stvar. M4 in M5 sta se že znašli v tej situaciji, vendar sta njuni izkušnji različni. Pri M4 otrok tega ne preizkuša več, M5 meni, da je isto še večkrat poskušal.

5.3 Disciplinski ukrepi in sankcije

Vse matere, razen M5, priznavajo, da se v družini pojavljajo prepiri z otroki, vendar se razlogi zanje pri družinah razlikujejo. Medtem ko M1 kot najpogostejši razlog navaja oblačenje in izbirčnost otroka, ima M3 težave pri nepospravljanju. Tudi neposlušnost je eden izmed razlogov. M4 meni, da če lahko ona posluša, ko ji razlaga svoje želje, svoj dan, kar koli, potem bo tudi otrok njo. Glede na to da ima M2 nekoliko mlajšega otroka, je pri njej največji problem jemanje stvari, ki so potencialno nevarne zanj. M5 večjih preprirov z otrokom ne zaznava, saj jezo na otroka ne smatra kot prepir.

Sankcije so pri vseh intervjuvankah pomemben del vzgoje. Pri tem je popustljivejša M5, ki otroku vedno omogoča drugo možnost: da stvari popravi. Pri ponovnem neupoštevanju je strožja:« Potem sledi kazen, hkrati mora stvar še vedno opraviti.» M2 in M4 pogojujeta kaznovanje s tem, kako hud je prekršek. Najpogostejša kazen je odrekanje različnih privilegijev. M1, M3, M4 in M5 na prvo mesto postavljajo odrekanje sladkarijam, načrtovanim izletom, televiziji ... M2 in M5 dajeta velik poudarek »premoru«, med katerim otrok premisli, kaj je storil in zakaj tega ne bi smel. Odrekanje je najučinkovitejša metoda današnjih staršev, tudi M4 pravi, da kričanje ne bi imelo učinka.

Pri kaznovanju se kažejo precejšnje podobnosti med materami. M1 in M4 pravita, da večkrat kaznujeta otroka, vendar zgolj zato, ker partner ni toliko prisoten pri vzgoji. M1 kljub temu opaza, da otrok bolj uboga očeta, kar pripisuje temu, da ga redkeje vidi in si želi njegove

pozornosti. M2 in M3 pravita, da je partner tisti, ki večkrat kaznuje otroka, hkrati ga otrok bolj uboga, saj kot pravi M2:« Verjetno zato, ker sem jaz včasih preveč popustljiva.« M5 pravi, da enako kaznujeta otroke, saj sta oba skupaj z njimi. Reakcije otrok pri kaznovanju so podobne, ampak se med seboj vseeno razlikujejo glede na starost otroka. Otroka M4 in M5 pri svojih 6-ih letih sprejemata kazen brez joka in trme. Namesto tega se poslužujeta pregovarjanja ali opravičevanja. Zaznavata že posledice. M5 pravi: «Če vidi, da sem zelo žalostna zaradi njegovih dejanj, se pogosto priplazi k meni in se skuša prikupitii.« M3 še vedno zaznava jok ali trmo, vendar je bolj poredko. Tudi njen otrok se v večini primerov užaljeno umakne v sobo. M1 in M2 imata mlajše otroke, zato zaznavata jok kot prvo reakcijo na kaznovanje.

Vse matere po kaznovanju ostanejo resne in skušajo svojemu otroku razložiti, kaj je storil narobe. M3 pravi: »Najprej se počutim nekako močno, zadovoljna sem sama s sabo, ker mi je uspelo »premagati« otroka.« Kasneje pa večkrat premišljuje, ali je storila prav. Matere so si enotne, da je pomembno otroku razložiti, kaj je storil narobe. M2 je prepričana, da se brez tega nikoli ne bo naučil, kaj je prav in kaj narobe.

M1, M3 in M4 priznavajo, da se jim je že zgodilo, da jim je »počil film«. M4: «Najbrž se je vsaki materi to zgodilo.« M2 vztraja pri tem, da se ji to še ni zgodilo, M5 se vedno trudi rešiti stvari po mirni poti, vendar priznava, da tudi ona kdaj zakriči na otroka.

Vse matere menijo, da s partnerjem jasno postavljata meje otroku, vendar M1 pravi, da se jih partner drži bolj dosledno, M3 pa doslednost pogojuje s partnerjevim razpoloženjem. Pri kaznovanju je slika popolnoma drugačna. Vse priznavajo, da otroka vedno kaznujejo, kadar je to nujno, čeprav so vse preveč popustljive. M1 popušča v večini zaradi utrujenosti, M2 kaznuje otroka, kadar je situacija resna. M4 in M5 priznavata, da prevečkrat popuščata, zato je pri M4 partner tisti, ki je manj popustljiv. M3 stvari vedno razreši s pogovorom, saj ima občutek, da tako več doseže kakor s kaznovanjem. Matere se poleg kaznovanja poslužujejo tudi nagrajevanja za pridnost. Poleg pohvale M2, M3, M4 in M5 v nekaterih primerih otroku podarijo še sladkarijo, igračo ipd. M4 materialno nagrado pogojuje z nevsakdanjimi dosežki, npr. pridnost pri zobozdravniku.

5. 4 Dojemanje vzgoje

M1, M3 in M5 se pogosto znajdejo v situaciji, ko se počutijo preobremenjene. M1 to pripisuje svojim osebnostnim karakteristikam: »Služba in dom zahtevata mojo 100 % predanost. Nisem

človek, ki bi stvari opravil površno.« M2 pravi, da je večkrat utrujena, kljub temu vse z M3 in M4 pravijo, da vseeno uspejo opraviti stvari, medtem ko M5 v takšnih primerih pomagajo sorodniki.

M1 je bila edina, ki je odgovorila, da se ji je že kdaj zgodilo, da je službene težave preložila na otroka, vendar se je skušala opravičiti, da ji je žal, saj se ji zdi, da ji bodo otroci zamerili do konca življenja, zato se skuša odkupiti. M2 je takoj in ostro odgovorila z ne. M4 in M5 skušata ločevati delo in družino ter probleme pustiti v službi.

3 od 5 mater je za vzor pri vzgoji navedlo svoje starše. M3 rajši posega po priročnikih, medtem ko M2 meni: »Vsak otrok in starš je zgodba zase, zato bi moral vsak vzgajati po svojih prepričanjih.«

Vse matere ob pogledu nazaj ugotavljajo, da je bila njihova vzgoja, kljub temu da se je v danem trenutku zdela stroga, vseeno nujno potrebna in prava. M1 je odraščala v ljubeči družini, kjer sta starša postavljala ostre meje, ki se jih je bilo treba držati, vendar so vedno skušali najti skupen dogovor. Tudi M2 pravi, da je bila njena vzgoja stroga, a pravična. Poudarja, da sta ji starša vedno stala ob strani, kar ji je bilo zelo pomembno. Tudi M5 je bila vzgajana podobno – strogo, a ne preveč, ter z veliko podpore. M3 pravi, da je bila kot otrok zelo mirna, zato z njo nikoli ni bilo večjih težav. V družini je bilo kljub pomankanju denarja veliko topline. V družini M4 je bil oče prevladujoča avtoritetna figura in mama njena »zaveznica«.

Vse matere pri vzgoji svojih otrok deloma sledijo (tudi če ne načrtno) modelu svojih staršev, kar je pogojeno z lepimi spomini na otroštvo. Kljub temu se želijo oddaljiti od tega: M1 zaradi drugačnih življenjskih pogojev, M2 želi misliti s svojo glavo, M4 je pri svojem modelu bolj ljubeča in izkazuje več čustev svojim otrokom.

5. 5 Viri pomoči

M1, M2 in M3 priznavajo, da so se že znašle v situaciji, ko niso vedele, kako bi ravnale. M1 to pripisuje okolici: »Niti ne zaradi sebe, da ne bi vedela, kaj je moja dolžnost, bolj zaradi okolice, ki je vedno opazovala moje rekacije, jih komentirala in dodajala svoje »vzgojne« nasvete.« M3 pravi, da je bila v tej situaciji, ampak je ponavadi vedno našla pravi pristop do določene stvari, ki jo je otrok storil. M2, M4 in M5 se v takšni situaciji še niso znašle. M4 je bila zgolj v dvomih, M5 to pripisuje svojemu otroku, ki še ni nikoli naredil česa tako hudega, da bi ne vedela, kako ravnati.

Pri delitvi skrbi za otroka s partnerjem so matere še vedno tiste, ki opravijo večino dela, kljub temu da vse, razen M1, govorijo, da si delo skušata razdeliti. M2: »Poskušava biti enakopravna, ampak večina dela je še vedno na materah. Poleg skrbi za otroka še gospodinjska opravila (pranje, likanje, kuhanje)«. M1, M3 in M4 priznavajo, da same opravljajo večino dela, saj so možje službeno odsotni. Izjema je M5: zanjo je usklajevanje nujno, saj imata oba z možem naporno službo, ki zahteva veliko njenega časa. Poleg moža so ji v veliko pomoč tudi sorodniki: stari starši, drugi ožji ne/sorodniki, kot so tete, sestre, celo sosede. M4 in M5 pripisujeta potrebo po pomoči zaradi dolgega delovnega časa, kar nakazuje na obremenjenost današnjih staršev. M3 se varstva poslužuje »zgolj po potrebi in kadar je res nujno« ter dodaja, da sorodnikov ne želi obremenjevati. Matere pomoč potrebujejo pri odhodu otroka v in iz vrtca. M1, M4 in M5 so pojasnile, da so njihovi ali partnerjevi starši tisti, ki odpeljejo in pripeljejo otroka iz vrtca. M5 poleg pomoči pri varstvu omenja tudi pomoč pri gospodinjskih opravilih. M1 pravi, da ji veliko pomeni, če je kosilo že kuhano, ko pride iz službe.

Glede pogovarjanja o otrocih med partnerjema so matere razdeljene. M1 in M3 pravita, da se po večini pogovarjata, ko pride do težav, M2 in M4 se pogovarjata med njunim skupnim časom. M1 dodaja, da rada pohvali otroka, pokaže izdelke, tako da je partner seznanjen s pozitivnim in negativnim vedenjem.

Za nasvet in pomoč vse najprej poprosijo partnerja. Njemu sledijo starši, kar kaže na dobre izkušnje mater v otroštvu. Le M2 ni navedla prijateljic, temveč zdravnika, saj se njena situacija nanaša na zdravstvene težave otroka. M1 in M3 sta omenili, da sta se že poslužili spletnega foruma oz. priročnika o vzgoji. Ko sem matere spraševala po razlogih, zakaj se oz. se ne poslužujejo spletnih forumov, sem dobila različne odgovore. M1 se foruma poslužuje zaradi nepoznanih in nepristranskih ljudi, vendar opozarja, da nekateri pretiravajo, gredo v ekstreme, kar povzroči še večjo zmedo. M4 meni podobno, saj pravi, da je brala spletni forum v času nosečnosti, vendar je kmalu prenehala, ker je naletela na same negativne stvari ali ljudi, ki so strašili o tisočih stvareh. M3 je edina, ki pri vzgoji uporablja priročnike in ima celo svojega najljubšega.

Kar 4 (M1, M2, M3 in M4) od 5 mater je mnenja, da je današnji trg prenasičen z vzgojnimi priročniki in se jih rajši izogibajo ter vzgajajo otroke po lastni presoji. Kljub temu sta M2 kot M1 že prebrali kakšen priročnik, vendar M2 ni upoštevala nasvetov, M1 pa jih bere s kritično

distanco, a uporabi kakšen nasvet, če se ji zdi dober. M3 je zaradi tega, ker jih rada bere, mnenja, da priročnikov ni preveč.

6 SKLEP

Na podlagi raziskave, ki sem jo opravila s petimi materami, sem ugotovila, da so kljub širšim družbenim spremembam in spreminjanju družinskega življenja vzgojne prakse današnjih mater precej podobne modelom, v katerih so odraščale same. Pomembne spremembe zaznamuje sprememba v konceptu otroštva. Če so bili včasih otroci vzgajani z malo nežnosti in »trdo roko« očeta, je slika danes drugačna. Matere dajejo vedno več poudarka otrokovim željam, potrebam, njihovi zaščiti ter njihovi emocionalni negi. Pri vsakdanjih dejavnostih, npr. sprehodi, prilagajajo svoj čas potrebam otroka. Tudi odnosi v družini so veliko bolj čustveni, saj sodobne matere po prepiru z otrokom vedno povedo, da ga imajo rade ter kaj je storil narobe. Otroci postajajo samosvoje osebnosti, ki jim je potrebno dajati več svobode in samostojnosti. Glede na to da je v preteklosti družinske odnose zaznamovala enosmerna komunikacija, v današnji družini predstavlja pogovor z otrokom, kot tudi med partnerjema, eno izmed pomembnih silnic. Starši namenjajo veliko svojega časa za krepitev odnosov z otroki, vendar je zaradi daljšega delovnega časa in oddaljenih služb ta čas krajši, kot bi si želeli. V večini namenijo ta čas otroku popoldne ali zvečer, ko se vrnejo iz službe, ko se z njimi posvetujejo o vsakdanjih stvareh. Namesto ukazovanja brez pregovarjanja se skušajo prilagoditi svojim otrokom. Pomembna sta tudi komunikacija in sodelovanje med partnerjema, saj se je izkazalo, da je on tisti, h komu se matere najprej obrnejo v primeru težav ali nevednosti. Pomembnost komunikacije matere enačijo s sodelovanjem pri vzgoji (igrati kot ekipa), česar v preteklosti, ko je skoraj vedno obveljevala očetova beseda, ni bilo zaznati.

Pomembne spremembe je moč opaziti tudi na področju očetovstva. Res je, da se očetje vedno bolj vključujejo v družinsko življenje in danes ne predstavljajo več le finančnega skrbnika družine, vendar intervjujane matere priznavajo, da je večina gospodinjskega dela ter nege otroka na njihovih plečih. Opažam tudi, da očetje preživijo več časa s svojimi otroki takrat, kadar mati opravlja gospodinjska opravila. Poleg partnerjev igrajo pomembno vlogo pri vzgoji in negi otrok tudi sorodniki, ki dandanes predstavljajo nekakšne »rešitelje«, saj je vedno kdo na voljo, ki z veseljem pomaga, tako pri varstvu kot pri opravih. Tu ne mislim zgolj stare starše, ampak tudi tete, strice, sestre in sosede.

Na področju uveljavljanja pravil sem opazila, da matere jasno postavljajo pravila otrokom, vendar jih kasneje v večini prikrojijo glede na otrokove želje ali zahteve. Popustljivost je tako popolnoma vsakdanja, saj ima otrok v družini vedno večjo besedo pri odločanju. Matere opažajo, da večkrat kaznujejo otroka kot partner, a otrok še vedno bolj uboga očeta. To kaže, da v današnjih časih oče še vedno predstavlja avtoritarno figuro, vendar je popustljivejša in manj stroga.

Z intervjuji sem ugotovila, da so sodobne matere v večini veliko bolj zaskrbljene in v dvomih, kar se tiče odzivov na določene situacije, kar je posledica vedno bolj odgovornega starševanja. Pri tem se največkrat obrnejo na partnerja, matere ali prijateljice. Redko se poslužijo priročnikov o vzgoji, saj jim več pomeni pogovor v živo. Upoštevajo svojo intuicijo, saj se jim zdi najbolj primerna za vzgojo otroka, kljub temu da pogosto dvomijo o pravilnosti svojih odločitev.

Ne glede na vedno večje število priročnikov in nasvetov o tem, kaj naj bi bila »pravilna« vzgoja, starši še vedno upoštevajo lastno intuicijo, za katero intervjuvanke menijo, da ne more biti nikoli napačna. Vendar tudi na to verjetno vplivajo določeni družbeni dejavniki in pritiski, zaradi česar se bodo vzgojni stili vedno spreminjali.

7 LITERATURA

Baumrind, Diana. 1971. Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology* (4): 1-103.

--- 1991. The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence* 11 (1): 56-95.

Černoga, M. in Franz Damjan. 2005. Koliko sploh stane novi Slovenec. *Nedeljski dnevnik*, 2-3 (6. marec).

Darling, Nancy in Laurence Steinberg. 1993. Parenting Style as Context: An Integrative Model. *Psychological Bulletin* 113 (3): 487-496.

Etični kodeks članov društva katoliških pedagogov Slovenije. 2005. Dostopno prek: <http://dkps.rkc.si/datoteke/EK.pdf> (20. junij 2010).

Glasgow, Kristan L., Sanford M. Dornbusch, Lisa Troyer, Laurence Steinberg in Philip L. Ritter. 1997. Parenting Styles, adolescents attributions, and educational outcomes in nine heterogeneous schools. *Child Development* (68): 507-529.

Gould, Jonathan W. in David A. Martindale. 2007. *The Art and Science of Child Custody Evaluations*. New York: The Guilford Press.

Krajnc, Ana. 1986. *Demokratska družina: kaj je to?* Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije.

Kroflič, Robi. 1997. *Avtoriteta v vzgoji*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

--- 1999. *Med poslušnostjo in odgovornostjo: procesno-razvojni model moralne vzgoje*. Ljubljana: Vija.

Maccoby, Eleanor E. in John A. Martin. 1983. Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. V *Handbook of child psychology*, ur. P.H. Mussen, 1-101. New York: Wiley.

Marjanovič Umek, Ljubica in Maja Zupančič. 2004. *Razvojna psihologija*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

Puhar, Alenka. 2005. *Prvotno besedilo življenja: oris zgodovine otroštva na Slovenskem v 19. stoletju*. Maribor: Ruslica.

Renner, Tanja, Mateja Sedmak, Alenka Švab in Mojca Urek. 2006. *Družine in družinsko življenje v Sloveniji*. Koper: Annales.

--- 2008. *Novo očetovstvo v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Švab, Alenka. 2001. *Družina: od modernosti k postmodernosti*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Tomori-Žmuc, Martina. 1988. *Klic po očetu*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Ule, Mirjana in Metka Kuhar. 2003. *Mladi, družina, starševstvo*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Zavrl, Nataša. 1999. *Očetovanje in otroštvo*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Willis, Gordon B. 2005. *Cognitive Interviewing: a tool for improving questionnaire design*. Thousand Oaks. London, New Delhi: Sage Publications.

PRILOGA A: Intervjuji z materami

INTERVJU Z M1:

Zdravo. Najprej Vam bom zastavila nekaj hipotetičnih situacij, na katere me zanima, kako ste odreagirali, ko ste se znašli v njih. Če pa se še niste, pa se prosim poskusite vživeti v situacijo in razmisliti, kako bi nanje odreagirali.

***JAZ:** Prva je situacija v trgovini: Otrok teka naokrog k sladkarijam in vpije, ker mu jih nočete kupiti. Kaj storite?*

M1: »Ponavadi ga hitro primem za roko in ga spomnem, da sva se dogovorila, da danes ne bova kupovala sladkarij. Če ne neha, ga odpeljem domov, ga tam pustim...seveda, če je kdo doma, in mu povem, da grem sama v trgovino. On mora biti pa za kazen doma, ker se ni držal najinega dogovora.«

***JAZ:** Kaj pa če nimate nikogar, da bi ga popazil doma?*

M1: »Ja potem pa če je res nujno kupim stvari, in on ne dobi sladkarij. Ali pa grem v trgovino kasneje, na primer ko se vrne mož.«

***JAZ:** Sledi situacija na igrišču: Zunaj se igrate in želite oditi domov, vendar otrok želi še ostati zunaj. Kaj boste storili (Npr. rečete samo še 5 minut, se ne pogajate in takoj odideta, ostanete še nekaj časa, prosite ga naj odide, kaj mu obljubite v zameno)?*

M1: »Nikakor se ne pogajam. Če noče hoditi, kot se včasih naredi zaradi trme, ga odnesem domov. Nato nekaj dni sploh ne greva na to igrišče, čeprav si ponavadi želi gilih na to igrišče in me nagovarja. Ko poteče par dni pa mu povem, da se bova šla nazaj le, če bo upošteval kar sva se dogovorila.«

***JAZ:** Naslednja je situacija v vrtcu: Greste iz vrtca in otrok se ne želi obuti. Ga obujete vi? Če ga, zakaj?*

M1: »Ja nekaj časa ga še nagovarjam. Če ne pomaga pa mu zagrozim, da popoldan ne bova šla na igrišče, če se ne bo takoj obul. V primeru, da še to ne pomaga pa mu takoj pojasnim, da so možne posledice.«

JAZ: In to so?

M1: »Odvisno od tega, kaj se mi zdi, da bo tisti dan najbolj »užgalo.« Od tega, da ne bo šel k babici, da ne gremo na bazen na primer, do tega, da ne bo dobil zelene igrače ali sladkarije. Ampak to ne rečem kar tako, ampak vedno posledico dejansko uresničim, ne glede na reakcijo okolice.«

JAZ: Kaj pa kar se tiče hrane :Ali je Vaš otrok izbirčen pri hrani? Ali mu doma kuhate zgolj obroke, ki jih ima rad?

M1: »Zbirčen je, zato ponavadi obroki izhajajo iz njegovih želja, vseeno pa so prilagojeni zdravi prehrani. Če bi poslušala samo njega, bi jedel samo sladkarije in makarone. Prilagam mu tudi velikost obrokov, ki so bolj majhni. »

JAZ: Ste ga kdaj skušati prepričati naj poje tudi nekaj, kar drugače ne mara, ampak ste vedeli, da je zanj zdravo? Kako pa ste ga skušati prepričati?

M1: »Ne popuščam kar se tiče poskušanja hrane...Pri nas je tako...če tut poskusiš ne, ne boš dobil sladice. Prepričam pa ga skor vedno s tem, da mu obljubim sladico.«

JAZ: Mu dovolite sladkarije pred obrokom? Kaj storite, če Vam obljubi, da bo vseeno vse pojedel? In kaj storite, če temu ni tako?

M1: »Kar se sladkarij tiče je strogo nikoli direktno pred obrokom. Dobi jih po ali pa vmes, če je kaj tazga za kosilo. Tud če mi obljubi, da bo ne vem kaj pojedel pol mu jih ne dam, ker vem, da bo zaradi tega mel manjši apetit.«

JAZ: Koliko se pogovarjate z otrokom?Na primer na dan in kdaj najbolj pogosto? O čem pa?

M1: »Največ se pogovarjava popoldan oz. zvečer, največkrat ko se urejava za spanje. Pogovarjava se vse mogoče, na primer kaj bova jutri počela, kaj bo lahko jedel, kaj bova kupila v trgovini, kako je blo v vrtcu, pri babici, in podobno. Kasneje pa mu preberem še eno pravljico in se malo »pocrkljava.«

JAZ: Ste se že kdaj znašli v situaciji, ko niste vedeli kako bi odreagirali na dejanja vašega otroka?

M1: »Ja večkrat. Ampak niti ne zaradi sebe, da nebi vedela kaj je moja dolžnost. Bolj zaradi okolice, ki je vedno opazovala moje reakcije, jih komentirala in dodajala svoje »vzgojne nasvete.« Tako je nekako če živiš v malem mestu, kjer se vsi med sabo poznamo.«

JAZ: *Na koga pa ste se takrat najprej obrnili? Partnerja, starše, prijateljice...?*

M1: »V večini izhajam iz svojega otroštva in pogovora s partnerjem, občasno se tut posvetujem s prijateljicami, se pogovorim z mamo, pogledam kakšen internetni forum. Večinoma pa izhajam iz svoje lastne intuicije.«

JAZ: *Na koga pa se drugače največkrat obrnete kadar se znajdete v »zagati«?*

M1: »Največ veljave dam na svoje mnenje, kot sem že omenila zgoraj. Poleg tega pa z partnerjem in mamo .«

JAZ: *Kako pa si drugače s partnerjem delita skrb/nego za otroka?*

M1: »Danes je pač tako, da je zaradi moževe pogoste odsotnosti, vzgoja otrok bolj moja domena. Meni pa je tudi super, saj uživam v vlogi mame.«

JAZ: *Pogovarjata se dosti o otrocih, vzgoji in podobno?*

M1: »Večinoma se pogovarjava bolj ko pride do kakšnih težav. Ampak vedno rada pohvalim otroka, pokažem izdelke, tako, da ni seznanjen zgolj z negativnim vedenjem, kot se je mogoče zdelo.«

JAZ: *Vam pri vzgoji pomagajo tudi starši, tete, sorodniki nasploh...?*

M1: »V zelo veliko pomoč so mi tako moji, kot tudi moževi starši. Brez njih ne vem kako bi šlo.«

JAZ: *Vam pomagajo zgolj z varstvom ali še kako drugače?*

M1: »Drugače je v vrtcu vsak dan, ampak so stari starši tisti, ki ga peljejo in ga pridejo iskat, ker moram jaz že zelo zgodaj v službo in tut pozno pridem. Velik pa mi pomeni tudi, da mi tašča ali mami olajšata delo še tu, da je kosilo že kuhano, ko pridem iz službe.«

JAZ: *Ste pogosto utrujeni? Se vam je že kdaj zdelo, da ste si doma in v službi naložili preveč stvari, kot bi jih bili zmogli opraviti?*

M1: »Večkrat. Tako služba, kot tudi dom zahtevata mojo 100% predanost. Nisem takšen človek, da bi lahko stvari opravila površno. Kar pa seveda zahteva tut svoj davek.«

JAZ: *Pa ste se drugače že kdaj zalotili, da ste jezo zaradi slabega dne v službi prelagali na otroka?*

M1: »Mi je kar malo hudo priznati, ampak žal se mi je to že večkrat naredilo. In potem mi je tako žal, da se mi zdi, da mi bodo otroci zamerili do konca življenja. Se skušam nekako odkupiti.«

JAZ: *Se kdaj počutite zmedene o tem, kaj je najboljše za Vašega otroka?*

M1: »Ja nekatere situacije me včasih prestrašijo, navkljub temu, da sem prepričana, da ravnam prav. Včasih vseeno globoko v sebi podvomim in se vprašam, kako bo to vplivalo nanj, je to, kar zahtevam res tisto »pravo«, sem prezahtevna, ali včasih odreagiram prehladno. Ampak sej pomoje se s tem srečujemo skoraj vsi starši.«

JAZ: *Na koga ali kaj ste se takrat obrnili in zakaj?*

M1: »Največkrat je bila to izmenjava mnenj s prijateljicami pa tudi kakšen internetni forum kdaj pogledam. Velikokrat pa sem se obrnila tudi na stare starše. Iz njihovih izkušenj se lahko človek zelo veliko nauči.«

JAZ: *In se Vam je zdelo učinkovito?*

M1: »Bolj kot učinkovito se mi zdi, da je pogovor dobro vplival na mojo pozitivno samopodobo. Največkrat sem ugotovila, da je bila moja reakcija potrebna, v nasprotnem primeru, pa sem še enkrat razmislila o mojem ravnanju.«

JAZ: *Rekli ste tudi, da se včasih poslužujete internetnih forumov. Zakaj in kakšni se Vam zdijo?*

M1: »Ja grem dostokrat pogledat mnenja kakšnih drugih ljudi, ki jih ne poznam in so zato bolj nepristranski. Ampak sem ugotovila, da vedno pa tut ni dobro iskat nasvete tam. Nekateri pretiravajo, gredo iz enega v drug ekstrem, in včasih se potem počutiš še bolj zmedenega, kot si bil na začetku.«

JAZ: *Se Vam drugače zdi,, da je dandanes preveč priročnikov, revij ipd., ki narekujejo kakšna naj bi bila najboljša vzgoja otrok? Ste se Vi osebno kdaj katere poslužili?*

M1: »Ja vsekakor jih je preveč. Sem se tudi že poslužila kakšnega, ampak s določeno kritično distanco.«

JAZ: *Jim ne zaupate?*

M1: »Sej kot sem rekla. Jaz sem človek, ki da največ na svoj notranji glas, tako, da me tisto kar preberem ne prepriča vedno. Seveda, če najdem kakšen dober nasvet, ki se tud meni zdi ok, bom poskusila. Zakaj ne.«

JAZ: *Imate drugače pri vzgoji kakšen vzor?*

M1: »Definitivno so to moji starši. Njihove reakcije na vse moje vzpone in padce mi bodo vedno vodilo.«

Sedaj pa pojdemo na nekaj vprašanj, kar se tiče sankcioniranja in permisivnosti pri vzgoji.

JAZ: *Kaj je najpogostejši razlog za Vaš prepir z otrokom?*

M1: »Največkrat bo kar izbirčnost in oblačenje.«

JAZ: *Sledijo kakšne sankcije če ne uboga?*

M1: »Vedno.«

JAZ: *Kakšne pa so ponavadi?*

M1: »Če sva kje greva takoj domov, odrekanje sladkarij in drugih privilegijev...«

JAZ: *Kdo ga drugače večkrat kaznuje Vi ali Vaš partner?*

M1: »Kot sem že prej omenila, praviloma je vzgoja otrok moja domena, tako, da je tudi kaznovanje. Ampak navkljub temu ugotavljam, da vseeno bolj uboga očeta, ker ga bolj redko vidi in si pomoje želi njegove pozornosti. To je samo moje predvidevanje, ampak nasploh opažam, da se njunih dogovorov bolj drži. »

JAZ: *Kako pa otrok ponavadi sprejme kazen?*

M1: »Verjetno tako kot vsi drugi. V prvi meri pride na vrsto užaljen jok, druga faza je že nagovarjanje (smeh). Ampak umiri se pa vedno sam, nikoli ga ne tolažim po tem ko ga kregam.«

JAZ: *Kako vi reagirate, ko ga kaznujete?*

M1: »Vedno ga pustim, da se zjoče, izpove, karkoli. Ne glede na to koliko časa traja. Ko neha pa mu povem, da bo moja reakcija zmer takšna, če se ne bo držal dogovora.«

JAZ: *Mu ponavadi vedno razložite zakaj je kaznovan oz. kaj je storil narobe?*

M1: »Seveda. Vedno. In tud vedno mu že doma povem kaj bo sledilo, če se ne bo držal dogovora.«

JAZ: *Kako pa se oba potem pomirita po prepiru?*

M1: »Otroka ponavadi pustim v sobi, ampak se zelo hitro vrne k meni. Sama pa, če mi čas dopušča, se umirim tako, da v miru spijem eno kavo.«

JAZ: *Pa se Vam je že kdaj zgodilo, da Vam je »počil film«?*

M1: »Ja, nekajkrat, ampak mi je še danes žal.«

JAZ: *Ali menite, da otroku jasno postavljate meje tako Vi, kot Vaš partner?*

M1: »Ja oba se mi zdi, da jih dovolj jasno postavljata. Mogoče se jih mož le malo bolj dosledno drži (smeh).«

JAZ: *Mislite, da otroka kaznujete dovolj, ali mu velikokrat popustite?*

M1: »Občasno tudi popustim. V večini zaradi lastne utrujenosti. Ampak praviloma takoj zaznam, če kaj naredi narobe in zahtevam, da s tem neha.«

JAZ: *Se Vam je že kdaj zgodilo, da ste otroku nekaj dali/kupili le zato, da ste imeli »mir« pred njim?*

M1: »Nikoli. Ampak mu pa obvezno nekaj prinesem vsak dan. Ampak nič velikega, to so bolj malenkosti, manjša darilca. Na primer čokolado, barvice al pa kej podobnega. Ko se pogovarjama velikrat izrazi kakšno željo, in če je kaj majhnega mu probam uresničiti.«

JAZ: *Ali ga kdaj nagradite za pridnost ali mislite, da je to pač potrebno in za to ni potrebno, da je posebej nagrajen?*

M1: »Ne. Pridnost se ne nagrajuje oz. je pri nas nagrada bolj pohvala za dobro delo oz. lepo obnašanje. Pohvala pa je potreba, da daš otroku vedeti, da je uspešen, da si opazil njegov trud.«

Sedaj pa me zanima še nekaj vprašanj o tem, kakšna je bila Vaša vzgoja.

JAZ: *Torej, kako ste bili vzgajani Vi?*

M1: »Dokaj ljubeče in definitivno brez velikih nagrad. Starša sta mi vedno zelo jasno in ostro postavljala meje in mi »vcepila« zahtevo po spoštovanju. Ampak pri nas ni bilo tako, da sta starša nekaj ukazala in tako je moralo biti, ampak smo imeli skupen dogovor o tem, kaj je v družini dopustno in kaj se v nobenem primeru ne bo toleriralo.«

JAZ: *Ali torej skušate otroke vzgajati po modelu, ki so ga uporabljali Vaši starši ali se hočete od tega bolj oddaljiti?*

M1: »Deloma. Čisto se ne morem, ker so življenjski pogoji zelo drugačni, kot so bili, ko sem bila še jaz majhna.«

JAZ: *Za konec pa bi Vas prosila še, da naštejete kakšno dobro in slabo stvar iz Vaše vzgoje, ki jo ne/upoštevate še pri vzgoji svojega otroka.*

M1: »Najbolj upoštevam držanje dogovorov, to, da morajo otroci spoštovati odrasle, kako se vesti do drugih ljudi. To so te vzgojne zahteve, ki se mi zdijo najbolj pozitivne in se jih dosledno držim. Vsekakor pa sem bolj popustljiva pri izbiri hrane in pri oblačilih. To sta dve stvari, ki sta meli kar stroga pravila pri nas.«

Najlepša hvala za vašo iskrenost in, da ste si vzeli čas.

INTERVJU Z M2:

Živjo. Na začetku najinega pogovora bom najprej zastavila nekaj situacij na katere lahko odgovarjate ali na osnovi izkušenj ali pa se poizkusite postaviti v ta položaj.

JAZ: *Predstavljajte si situacijo v trgovini, kjer otrok teka naokrog k sladkarijam in vpije, ker mu jih nočete kupiti. Kaj storite?*

M2 : »Dovolim mu, da izbere eno, ampak jo dobi šele potem, ko zapustiva trgovino.«

JAZ: *Sedaj pa si predstavljajte, da ste zunaj na igrišču,, se igrate in želite oditi domov, vendar otrok želi še ostati zunaj. Kaj boste storili (Npr. rečete samo še 5 minut, se ne pogajate in takoj odideta, ostanete še nekaj časa, prosite ga naj odide, kaj mu obljubite v zameno)?*

M2: »V večini mu dovolim še pet minut, kasneje ne popuščam več. Razložim mu, da sem jaz dovolila, da se igrata dalj časa, zdej mora pa on meni dovoliti, da grema.«

JAZ: *Naslednja situacija je, ko greste iz vrtca in se otrok ne želi obuti. Ga boste obuli vi?*

M2: »Odkvisno. Če grema v avto, potem ga tut ne obujem in se tut ne pregovarjam več. Ampak vedno preverim zakaj se ne želi obuti. Če ga kaj boli, če ga tišči ali pa je samo trma.«

JAZ: *Zakaj pa ga obujete sami? Mislite, da je bolj utrujen od Vas ali se Vam zgolj ne da posedati in ga čakati?*

M2: »Ja ne mislim seveda, da bi bila bolj utrujena al pa kej podobnega. Je pa res, da je včasih zelo zaspana ko gremo iz vrtca, tako, da takrat je res težko kaj spraviti iz nje.«

JAZ: *Kaj pa kar se tiče hrane? Ali je Vaš otrok izbirčen pri hrani? Ali mu doma kuhate zgolj obroke, ki jih ima rad? Ga kdaj skušate prepričati naj poje nekaj, kar drugače ne mara, vendar veste, da je zanj zdravo?*

M2: »Niti ni tako izbirčna, je bolj neješča. Kuham vse in tud če česa ne poje drugič to ponovno skuham. Saj se mora počasi privaditi na okus. Vsekakor pa je ne silim naj vse poje, niti če česa noče, ker se bojim, da bi dobila odpor na hrano. Parkrat jo vprašam, če res ne želi več jest, potem ji vzamem. Do naslednjega obroka nato ne dobi sladkarij, če ne je. Da vidi, da bo lačna, če ne bo jedla takrat ko je čas za to. Če pa poje zadost, potem pa dobi kakšen košček sladkarije.«

JAZ: *Ji dovolite sladkarije pred obrokom? Kaj storite, če Vam obljubi, da bo vseeno vse pojedel? In kaj storite, če temu ni tako?*

M2: »Tudi, če bi mi obljubila, da bo pojedla, ji nebi dala sladkarij pred obrokom. Kot sem že omenila je zelo neješči otrok in sladkarije bi vse to samo še potencirale.«

JAZ: *Koliko in kdaj se največ pogovarjate z otrokom? O čem se največkrat pogovarjata?*

M2: »Pogovarjama se ves čas kolikor sva skupaj. Čez cel dan ji govorim o vsem kar počnem, tako da malo spremlja in se uči. Opisujem in razlagami ji in poslušam nazaj njeno razlago.«

JAZ: *Ste se že kdaj znašli v situaciji, ko niste vedeli kako bi odreagirali na dejanja vašega otroka?*

M2: »Samo enkrat. In to je bilo, ko je zavračala hrano.«

JAZ: *Na koga ste se najprej obrnili?*

M2: »Tokrat sem se najprej obrnila na partnerja, starše in seveda zdravnika.«

JAZ: *Kdo pa je drugače na splošno oseba, na katero se največkrat obrnete?*

M2: »Sigurno na partnerja. Komunikacija med nama je pomembna.«

JAZ: *Torej se veliko pogovarjata o otrocih?*

M2: »Pogovarjama se zelo veliko. V bistvu večino najinega skupaj preživetega časa.«

JAZ: *Kaj pa skrb oz.nego za otroka? Kako si delita?*

M2: »Poskušama nekako enakopravno, ampak je itak večino dela na materah. Poleg skrbi za otroka je tu še vso gospodinjsko delo (pranje, likanje, kuhanje).«

JAZ: *Imate pri vsem tem kakšno pomoč staršev, tet, sorodnikov nasploh...?*

M2: »Da. Ni ga sorodnika na katerega se nebi mogla zanesti, kadar rabim kakršnokoli pomoč, ne samo varstvo. Tudi če na primer ne morem v trgovino kadar je mala bolna, mi vedno kdo priskoči na pomoč. Drugače sem pa tako jst trenutno doma, tako, da sem večino časa jaz z njo.«

JAZ: *Se vam zdi, da ste pogosto utrujeni? Se vam je že kdaj zdelo, da ste si doma in v službi naložili preveč stvari, kot bi jih bili zmogli opraviti?*

M2: »Včasih seveda sem utrujena, ampak nebi mogla reč, da sem preobremenjena. Stvari je pač treba opraviti, če je čas za počitek pa še toliko boljše (smeh).«

JAZ: *Ste se že kdaj zalotili, da ste jezo zaradi slabega dne v službi prelagali na otroka?*

M2: »Nikakor.«

JAZ: *Se kdaj počutite zmedene o tem, kaj je najboljše za Vašega otroka?*

M2: »Seveda da pride kdaj trenutek, ko nisi siguren v svojo odločitev. Ampak po rezultatu sem takoj potolažena. Vidiš, da si pravilno odreagirala.«

JAZ: *Na koga ali kaj ste se takrat obrnili? Se Vam je zdelo učinkovito?*

M2: »Ker je moj problem zadeval prehranjevanje, sem se najprej obrnila na zdravnico. Ampak ni bilo prav učinkovito, ker sem sčasoma sama našla rešitev.«

JAZ: *Menite, da je dandanes preveč priročnikov, revij ipd., ki narekujejo kakšna naj bi bila najboljša vzgoja otrok? Ste se kdaj katere poslužili?*

M2: »Da, vsekakor je preveč vsega. Tudi prebrala sem že kakšnega, ampak vedno naredim tako kot mislim, da bo moj otrok najbolje sprejel.«

JAZ: *Imate drugače pri vzgoji kakšen vzor?*

M2: »Mislim, da je vsak otrok in starš zgodba zase, zato bi moral vsak vzgajati po svojih prepričanjih. Tako to počnem jaz.«

JAZ: *Verjetno se z otrokom tudi kdaj kaj skregate. Zakaj do tega največkrat pride?*

M2: »Največkrat je to zato, ker jemlje stvari, ki jih ne dovolim in so lahko zanjo nevarne. Najbolj me pa razjezi to, ker potem še tako trmari, vendar sama ve in razume, da to niso stvari zanjo.«

JAZ: *In potem sledijo kakšne sankcije? Kakšne?*

M2: »Čisto odvisno od tega koliko trme uveljavlja oz. kako odreagira. Najhujše je kaznovano če udari. Sankcije pa so bolj takšne, da jo postavim nekam, ji razložim zakaj in ji dam 2-3 minute, da razmisli o tem. Potem jo pokličem, da ponovimo zakaj si je morala »vzeti odmor« in se pocrkljamo.«

JAZ: *Kdo pa jo večkrat kaznuje Vi ali Vaš partner?*

M2: »Sigurno je to partner. Tudi uboga bolj njega.«

JAZ: *Zakaj se Vam zdi, da je tako?*

M2: »Verjetno zato, ker sem jaz včasih preveč popustljiva.«

JAZ: *Kako otrok ponavadi sprejme kazen?*

M2: »Najprej s trmo in jokom. Sčasoma se usede in počaka, da jo mine to razburjenje, kasneje pa obljubi, da tega ne bo več počela in je vsa zadovoljna naprej.«

JAZ: Kako pa vi reagirate, ko jo kaznujete?

M2: »Mirno se odstranim in naprej opravljam tisto, kar sem že prej počela. Ampak vseeno ostanem blizu, da vidi, da sem še prisotna. Nočem, da se počuti, kot, da jo zapustim kadar ni pridna.«

JAZ: Ali ji ponavadi razložite zakaj je kaznovana oz. kaj je storila narobe?

M2: »Ja to pa vedno. Brez tega se ne bo nikoli naučila kaj je prav in kaj narobe.«

JAZ: Kako pa se obe pomirita po prepiru?

M2: »Najbolj kar ne maram je kričanje. Tako, da pri nas doma res ne kričimo eden na drugega. Po prepiru se vedno pogovorimo, tako, da jaz ne rabim nekega pomirjanja. Po kazni jo objamem, ji povem, da je moja in, da se imava radi.«

JAZ: Se Vam je že kdaj zgodilo, da Vam je »počil film«?

M2: »Ne, nikoli.«

JAZ: Menite, da otroku jasno postavljate meje? Kaj pa Vaš partner?

M2: »Da. Za oba sem istega mnenja. Saj ponavadi se dogovoriva kaj zahtevava, kaj je nedopustno in vztrajava pri tem.«

JAZ: Se Vam zdi, da otroka kaznujete dovolj, ali mu velikokrat popustite?

M2: »Odvisno kako se razume. Če ni resna situacije ne kaznujema kar tako. Včasih zgolj opozorima in do sedaj je še vedno pomagalo.«

JAZ: se Vam je že kdaj zgodilo, da ste otroku nekaj dali/kupili le zato, da ste imeli »mir« pred njim?

M2: »Ne. Ampak je res, da ji vedno dovolim, da si izbere kakšno malenkost (jajčko, liziko, sadje). Ampak tut pri tem ostane, tud če hoče kdaj še kaj več.«

JAZ: Ali ponavadi nagradite otroka za pridnost ali mislite, da je to pač potrebno in za to ni potrebno, da je posebej nagrajen?

M2: »Seveda da ga. Ni nujno, da je to ne vem, na primer bonbon ji dam včasih kadar je pridna. Včasih jo sam objamem in se mi že to zdi, da je nagrada k ji pomeni več k sladkarije.«

***JAZ:** Kako pa ste bili Vi vzgajani?*

M2: »Jaz sem bila vzgajana podobno kot danes jaz vzgajam mojo malo. Trudim se bit pravična, ampak vseeno stroga pri stvareh k so pomembne. Tko kot je bla moja mami. Pa vsekakor se mi zdi najbolj pomembno, da ji bom stala ob strani kadarkoli in pri čemerkoli bo rabla.«

***JAZ:** Torej sledite modelu, ki so ga uporabljali Vaši starši ali se hočete od tega oddaljiti?*

M2: »Načrtno ne. Vzgajam kot sem mi zdi, da je prav. Ampak se najdejo pa zelo velike podobnosti pri vzgoji s katero sem bila jaz vzgajanja in s katero vzgajam sedaj jaz.«

***JAZ:** Na koncu Vas prosim še, da naštejete kakšno dobro in slabo stvar iz Vaše vzgoje, ki jo ne/upoštevate še pri vzgoji svojega otroka.*

M2: »Dobra je vsekakor to, da me je mama naučila držati se mej pravičnosti, izkazovanja ljubezni in pravil. Slaba je pa to, da sem sama zelo hitro spala v svoji postelji, jaz pa kr nimam srca, da jo navadim spat samo (smeh).«

Na koncu bi se Vam rada še zahvalila za Vaš čas in odgovore.

INTERVJU Z M3:

Živjo. Na samem začetku Vam bom opisala nekaj situacij na katere prosim odgovorite, ali na osnovi izkušenj, ali pa se skušajte postaviti v sledeči položaj in razmislite kako bi odreagirali nanje.

***JAZ:** Predstavljajte si, da ste v trgovini, otrok teka naokrog k sladkarijam in vpije, ker mu jih nočete kupiti. Kaj storite?*

M3 : »Ja čist mirno mu povem, da mu jih ne bom kupila in, da njegov jok in kričanje pri tem čisto nič ne bo pomagal. Čimprej plačam in grem iz trgovine. Zunaj pa mu povem, da se je grdo obnašal pa da si zato sploh ne zasluži kakršnekoli sladkarije.«

JAZ: *Kaj pa v parku, ko se zunaj igrate in želite oditi domov, vendar otrok želi še ostati zunaj. Kaj boste storili (Npr. rečete samo še 5 minut, se ne pogajate in takoj odideta, ostanete še nekaj časa, prosite ga naj odide, kaj mu obljubite v zameno)?*

M3: »To je pri nama vedno kadar greva v park. In tud vedno mu dovolim, da še podaljšava 5 minut. Ponavad mu pokažem na uro kje mora bit kazalec čez 5 minut in ga pokličem k je res 5 minut. Takrat greva pa domov brez kakršnihkoli pogajanj.«

JAZ: *Greste iz vrtca in otrok se ne želi obuti. Ga obujete vi? Če ga, zakaj?*

M3: »Ja pri vrctu je pa ponavadi tko, da vedno popustim in ga obujem jaz, ker se mi vedno mudi domov. Ampak se nekak trudim, da mi pri tem pomaga tut on sam. Čeprou vem, da bi mogla met malo več potrpljenja pri tem, ampak enostavno se mi ne da čakati nanj, da se bo spomnil, da zdej bi se pa on obul (smeh).«

JAZ: *Kaj pa pri hrani? Je Vaš otrok izbirčen? Ali mu doma kuhate zgolj obroke, ki jih ima rad? Ga kdaj skušate prepričati naj poje nekaj, kar drugače ne mara, vendar veste, da je zanj zdravo?*

M3: »Kuham mu zelo raznovrstno hrano, ampak se večkrat zgodi, da mu do česa ni. Sploh zelenjave ne mara. Ampak probam vztrajati pri tem, da poskusi vsaj eno žličko. Če mu ne bo všeč ok, ampak želim, da vsaj proba. Posebkov mu ne kuham samo zato, ker on pač nečesa nebi jedel.«

JAZ: *Sladkarije mu dovolite pred obrokom? Kaj storite, če Vam obljubi, da bo vseeno vse pojedel? In kaj storite, če temu ni tako?*

M3: »Sladkarije sledijo ponavadi po obroku, ampak tudi če ne poje do konca. Kar se tiče količine hrane ga nikoli ne silim naj poje vse iz krožnika. Poje naj toliko, kot rabi.«

Naprej sledijo nekatera vprašanja, ki se nanašajo na Vaš pogled in izkušnje, ki se tičejo starševanja.

JAZ: *Koliko se pogovarjate z otrokom? V katerem delu dneva največkrat?*

M3: »Sama se največ pogovarjava ob odhodu v vrtec, ko greva domov, zvečer pred spanjem. Med popoldnevom pa je ponavadi zraven še več odraslih, tako, da je zjutraj in zvečer res najin čas.«

JAZ: *O čem se največkrat pogovarjata?*

M3: »Pogovarjava se čisto odvisno od dneva...kaj se mu je lepega zgodilo, zakaj je žalosten, o prijateljih, zgodbicah, ki so jih poslušali v vrtcu. Predvsem o dejavnostih in njegovi okolici.«

JAZ: *Ste se že kdaj znašli v situaciji, ko niste vedeli kako bi odreagirali na dejanja vašega otroka?*

M3: »Sem se znašla, ampak sem ponavadi vedno našla nek pristop do določene stvari, ki jo je otrok storil. Včasih sem bila pri tem uspešna, kdaj pa tudi neuspešna. Ampak sem vedela, da sem odreagirala po svojih najboljših močeh in kot sem mislila, da je prav.«

JAZ: *Kdo je bil tisti, na katerega ste se najprej obrnili? Partnerja, starše, prijateljice...?*

M3: »Najprej sem se obrnila seveda na partnerja. Poleg njega pa tudi na sodelavke v službi, prijateljice, starše pa kdaj sem prebrala tudi kakšen priročnik o vzgoji.«

JAZ: *Na koga pa se največkrat na splošno obrnete?*

M3: »Največkrat pa bo kar partner, ampak tudi prijateljice. Nebi mogla izbrat na koga večkrat. Ker tud če se s partnerjem pomeniva, vseeno vedno vprašam še pri prijateljicah za nasvet.«

JAZ: *Kako si s partnerjem delita skrb/nego za otroka?*

M3: »Skuša mi biti čimbolj v podporo. Velikrat otroka odpelje na sprehod, se z njim igra, ko je bil še majhen se je tudi zbujal kdaj namesto mene, da sem se lahko mirno naspala. Ampak veliko je službeno odsoten, zato več ali manj sama skrbim zanj.«

JAZ: *Pogovarjata se veliko o otrocih?*

M3: »Pogovarjava se največ takrat, ko otrok kakšno »ušpiči.« Drugače najin pogovor poteka bolj, kadar je potrebno sprejemati kakšne odločitve in kadar možu lahko pohvalim kaj lepega je naredil.«

JAZ: *Imate poleg partnerja še kakšno pomoč pri vzgoji? Na primer starše, tete, sorodnike nasploh...?*

M3: »Ja vsi...starši, tete, sorodniki nasploh. Predvsem ob najini odsotnosti nama pomagajo z varstvom. Ampak je to zgolj po potrebi in kadar je res nujno. Drugače jih ne želim obremenjevati s tem. Navsezadnje so to moji otroci.«

JAZ: *Ste pogosto utrujeni? Se vam je že kdaj zdelo, da ste si doma in v službi naložili preveč stvari, kot bi jih bili zmogli opraviti?*

M3: »Ja se kar pogosto zalotim, da se mi zdi, da tisti dan pa kr ne bom mogla vsega opraviti. Ampak kljub temu stisnem zobe in vedno uspem opraviti vse, kar sem si naložila. »

JAZ: *Pa vendar, ste se že kdaj zalotili, da ste jezo zaradi slabega dne v službi prelagali na otroka?*

M3: »Tišina...Veš, da ne vem. To se zdej tko sliši, kot da sem se brez veze neki drla na njega. To nisem. Sem pa sigurno kdaj ker sem mela slab dan v službi, zato pol npr. se mi ni dal določene igre igrat al pa kej podobnega.«

JAZ: *Se kdaj počutite zmedene o tem, kaj je najboljše za Vašega otroka?*

M3: »Seveda da. Vsak kdaj dvomi v svoje odločitve. Kot pravjo se noben ni rodil že kot odličen starš. Takšnega te naredijo izkušnje.«

JAZ: *Na koga ali kaj se takrat obrnete? Zakaj? Se Vam zdi učinkovito?*

M3: »Obrnila sem se na ljudi, ki so mi najbližji. V prvi meri seveda partner. Moram pa priznati, da sem pomoje predvsem zaradi svoje poklicne orientiranosti, prebrala dosti priročnikov. Tudi kadar sama nisem vedela kako ukrepati, sem se zatekla k njim in so se mi zdeli zelo učinkoviti.«

JAZ: *Imate kakšnega najljubšega, h katerem ste se največkrat zatekali?*

M3: »Ja..priročnik od Gordona –Družinski pogovori.«

JAZ: *Torej ste verjetno mnenja, dandanes ni preveč priročnikov, revij ipd., ki narekujejo kakšna naj bi bila najboljša vzgoja otrok?*

M3: »Ne zdi se mi, da je vsega preveč. Ampak to je verjetno zato, ker se rada poslužim kakršnegakoli priročnika.«

JAZ: Imate pri vzgoji kakšen vzor? Mogoče se zgledujete po zgoraj omenjenem priročniku?

M3: »Ne. Delam po svojem vzorcu. Le občasno poskušam tud z ukrepi, ki jih zasledim v kakšnem priročniku, reviji.«

JAZ: Zakaj pa se z otrokom največkrat skregate?

M3: »Največkrat je glavni krivec pospravljanje oz. bi lahko rekla kar nepospravljanje. Tu imamo konstantne probleme.«

JAZ: Sledijo kakšne sankcije, če Vas ne uboga in na primer ne pospravi? Kakšne?

M3: »Ponavadi ne izpolnim tistga, kar sva se dogovorila. Na primer ne greva na igrišče al kaj podobnega.«

JAZ: In učinkuje?

M3: »Večinoma ja. Se je pa tudi že zgodilo, da sem mu enkrat zagrozila, da mu bom posesala igrače, ki jih ni hotel pospraviti. In od zdej naprej če mu samo pokažem sesalec, jih hitro pospravi.«

JAZ: Kdo ga, če pogledate na splošno, sicer večkrat kaznuje Vi ali Vaš partner? A to osebo tudi bolj uboga?

M3: »Večkrat ga kaznuje partner, kljub temu, da se mi zdi, da njega tudi bolj uboga. Ampak ga tudi sama dostkrat kaznujem, ampak se mi zdi, da mojih kazni ne jemlje tako resno.«

JAZ: Kako otrok ponavadi odreagira kadar je kaznovan?

M3: »Večinoma kar mirno sprejme kazen in oddide v svojo sobo. Se mi zdi bolj užaljen kot jezen. Včasih pa tut joče, mi razlaga ali se opravičuje.«

JAZ: Kaj pa Vi?

M3: »Kaj? Kaj naredim, ko ga kaznujem?«

JAZ: Ja.

M3: »Najprej se počutim nekak močno, zadovoljna sem sama s sabo, ker mi je uspelo »premagat« otroka. Kasnej pa večkrat premišlujem a sem naredil prav ali ne. Še vedno kdaj podvomim v sebe.«

JAZ: Mu ponavadi vedno razložite zakaj je kaznovan oz. kaj je storil narobe?

M3: »Največkrat mu skušam zelo mirno razložiti zakaj je sploh kaznovan. Pa sej pomoje itak sam ve, kaj je naredil narobe. Včasih ko sem pa zelo jezna pa tu povzdignem glas in bolj glasno povem kaj je narobe.«

JAZ: Kako pa se pomirite po prepiru Vi in Vaš otrok?

M3: »Otroka vedno pustim na miru, da se »ohladi«, jaz se ponavadi umaknem v kuhinjo in razmišljam o prepiru. Včasih imam tu slabo vest glede tega. Ko pa vidim, da se je umiril se z njim vedno pogovorim o tem kaj in zakaj je nekaj naredil.«

JAZ: Ali Vam je že kdaj »počil film«?

M3: »Zelo redko, ampak mi je že, ja.«

JAZ: Kako ste takrat reagirali?

M3: »Ja večinoma sem kričala. To je to. Ampak mi je bilo full hudo, ker sem otroka zelo prestrašila s tem. V bistvu sem mal tu kr sebe prestrašila.«

JAZ: Ali menite, da otroku tako Vi, kot tudi Vaš partner jasno postavljata meje?

M3: »Meje oba z mojem postavljata jasno in sploh je treba jih postaviti tako, da otrok razume kaj želiš od njega. Kar se partnerja tiče pa je čisto odvisno od njegovega razpoloženja kako dosledno vztrajava na tem. Včasih prej ne, kot ja.«

JAZ: Mislite, da otroka kaznujete dovolj, ali mu velikokrat popustite?

M3: »Ne uporabljam kaznovanja velikokrat. Rajši razrešim stvari s pogovorom. Se mi zdi, da s tem več dosežem kot če ga kaznujem. Ampak vedno pa tu ne grem samo s pogovorom.«

JAZ: se Vam je že kdaj zgodilo, da ste otroku nekaj dali/kupili le zato, da ste imeli »mir« pred njim?

M3: »Midva se že preden sploh greva v trgovino vedno zmenva ali bo tam kaj dobil, ali pač ne. Ponavadi je to ena stvar, ampak to malenkost. Na primer kinder jajčka, bonboni...keje takega. Ampak ko prideva v trgovino pa se tega držim, kljub temu, da včasih vztraja pri dveh stvareh ali pa hoče kaj dražjega.«

JAZ: Ali nagradite otroka za pridnost ali mislite, da je to pač potrebno in za to ni potrebno, da je posebej nagrajen?

M3: »Ja občasno ga nagradim s kakšno sladkarijo, igračo. V večini primerov pa dobi »zgolj« pohvalo. »

JAZ: Kako ste bili pa vzgajani Vi?

M3: »Jaz sem bila zelo miren otrok ko sem bila majhna, zato starši niso nikoli imeli nekih posebnih problemov z mano. V družini nismo imeli veliko denarja, zato nikoli nisem dobila vsega kar sem si želela, zato tut sedaj bolj cenim vse stvari, ki jih imam. Bilo pa je zelo veliko topline.«

JAZ: Če postavite model svojih staršev v malo bolj novejši kontekst, se Vam zdi, da sledite modelu, ki so ga uporabljali Vaši starši ali se hočete od tega oddaljiti?

M3: »Ja imam občutek, da nekako sledim modelu vzgoje, ampak bolj materinem načinu.«

JAZ: Prosim, da še na koncu naštejete kakšno dobro in slabo stvar iz Vaše vzgoje, ki jo ne/upoštevate še pri vzgoji svojega otroka.

M3: »Dobra stvar je predvsem to, da so me nenehno spodbujali, da stvari zmorem, da mi bo uspelo. Pa tudi vsa toplina, pohvale, pogovori...ljubezen nasploh.

Slaba stvar pa je stalno opozarjanje, nadziranje in oponašanje kaj vse so drugi storili namesto mene. Tega se skušam izogibati.«

Najlepša hvala za Vaše sodelovanje in za čas, ki ste si ga vzeli.

INTERVJU Z M4:

Najprej me zanima, kaj bi Vi storili v naslednjih situacijah

JAZ: Otrok v trgovini teka naokrog k sladkarijam in vpije, ker mu jih nočete kupiti. Kaj storite?

M4: »Čist odvisno od situacije. Včasih popustim, včasih ne.«

JAZ: *Od česa pa je odvisno, če popustite ali ne?*

M4: »Ja ne vem...od tega kok je bil priden, a je že kej dobil pa tko. Pa tut kok sladkarij je že pojedel tist dan.«

JAZ: *Zunaj se igrate in želite oditi domov, vendar otrok želi še ostati zunaj. Kaj boste storili (Npr. rečete samo še 5 minut, se ne pogajate in takoj odideta, ostanete še nekaj časa, prosite ga naj odide, kaj mu obljubite v zameno)?*

M4: »Skor vedno skušam nekak se pogodit. Dobr, če hoče še 5 minut in je priden zuni, potem mu dam še 5 minut. Ampak po tem pa ni več pogajanja. Tut ničesar mu ne ponujam, tko se dogovoriva in se v večini časa kr lepo tega drži.«

JAZ: *Kaj pa ko greste iz vrtca in otrok se ne želi obuati. Ga obujete vi? Če ga, zakaj? Mislite, da je bolj utrujen od Vas ali se Vam zgolj ne da posedati in ga čakati?*

M4: »Velikrt ga jst obujem. Enostavno zato, ker se mi ne da čakati, ker res traja včasih. In mu morm rečt 10x nej se obuje, pol mi pa že mal prekipi. Tko, da včasih laži kr sama.«

JAZ: *Ali je Vaš otrok izbirčen pri hrani? Ali mu doma kuhate zgolj obroke, ki jih ima rad? Ga kdaj skušate prepričati naj poje nekaj, kar drugače ne mara, vendar veste, da je zanj zdravo?*

M4: »Ja je zelo izbirčen in morm priznat, da ga tut sama ne silm preveč k temu, da bi jedu neki, kar mu ne paše. Pač se spomnem, k sm bla jst mejhna pa so mene sill in probam ne delat isto.«

JAZ: *Kaj pa sladkarije?*

M4: »Po pravici se ne držim strogo tega tok ku bi mogla. Tut če mi reče, da bo vse pojedu, ponavad verjetn ne. Ampak glih enih velikih ukrepu nimam. Če poje kr dost je ok, če ne mu rečem naj še je, ker je premal pojedu. Verjetn bi mogla bit tuki mal bolj stroga (smeh).«

Zdaj pa bom šla še na vprašanja, ki zadevajo Vaše izkušnje in poglede na vzgojo.

JAZ: *Koliko se pogovarjate z otrokom in v katerem delu dneva največkrat? O čem se največkrat pogovarjata?*

M4: »Pogovarjava se večinoma ko pride iz vrtca in zvečer preden zaspi. Ko grem iz vrtca ga zmer vprašam kaj so kej delal, kaj so mel za kosilo ipd. , zvečer pa se pogovarjama kr tko nasplošno al o pravljic k mu jo preberem, al o kakšni risank, kej tazga.«

JAZ: *Ste se že kdaj znašli v situaciji, ko niste vedeli kako bi odreagirali na dejanja vašega otroka?*

M4: »Da res nebi vedla kaj naredit se mi še ni naredil. Sem bla pa že kdaj v dvomih.«

JAZ: *Na koga pa se najprej obrnite, če ste v dvomih? Partnerja, starše, prijateljice...?*

M4: »Največkrat na svojo mamico pa na prjatlice, če partnerja ni blo zraven. Drugač sva pa zmer skup nekak skušala ugotovit kua nej bi blo najbolj primern za kazen.«

JAZ: *Kako si s partnerjem delita skrb/nego za otroka?*

M4: »Kar se nege tiče je tko....mi dost pomaga pa to, sam v večini sm pa sama, ker tut dost dela. Pa tko pr mejčkeni sem itak večino sama, da se je lahk spočil za službo, ampak med vikendam sma si pa razdelila. Tut zvečer ustajanje, vsak enkrat, al pa en dan.«

JAZ: *Se veliko pogovarjata o otrocih?*

M4: »Ja pogovarjama se zlo velik, ko le najdeva čas. Ponavad je med tednam to šele zvečer, ko otroci spijo. Pa si mal povema, kaj je drug zamudu pa kua je fajnga/slabga naredu k družga ni blo.«

JAZ: *Vam pomagajo tudi starši, tete, sorodniki nasploh...?*

M4: »Ja seveda. Sej drugač sploh ne vem kako bi zmogla. Je le delovni čas dons dons tko dolg, pa še deleč se je treba v službo pelat, tko da mi zlo prou pride vsa njihova pomoč.«

JAZ: *Kdo pa je tisti, na katerega se največ in najpogosteje obrnete?*

M4:« Ja na starše seveda. Mam srečo, da so že v pokoju in lahko pomagajo predvsem, da zjutraj peljejo otroka v vrtec. Ponj grem pa ponavadi jaz, če zaključim pravi čas. Drugače pa tut mami, ji ni nikol problem.«

JAZ: Kdo pa je ponavadi tisti, na koga se najprej obrnete po pomoč?

M5: »Ja v prvi meri je to babica, ki nam vedno priskoči na pomoč.«

JAZ: Pa se vam je že kdaj zdelo, da ste si doma in v službi naložili preveč stvari, kot bi jih bili zmogli opraviti?

M4: »Ne ni tko hudo. Se je tut že to nardil, da enostavn nism vedla kako folgat, ampak sej se vse da. Če si rad starš in če maš kr ok službo, pol ni nobenga problema.«

JAZ: Ste se že kdaj zalotili, da ste jezo zaradi slabega dne v službi prelagali na otroka?

M4: »Ma ne, sej mam kr uredi službo, tko da ne pridem glih neki slabe volje iz nje. Če pa se že kej dogaja tazga, pol pa pustim vse za sabo na poti domov. Vsaj probam.«

JAZ: Se kdaj na splošno počutite zmedene o tem, kaj je najboljše za Vašega otroka?

M4: »Zdej ne več, to velja bolj na začetku. No, pa tut zdej ko tamau odrašča kdaj pridem v kakšno tako situacijo, da ne vem kaj mu nej rečem oz. kako odreagirat. Ampak nekaj ne vidim večga problema, sej gremo vsi skos to (smeh).«

JAZ: Na koga ali kaj ste se obrnili? Zakaj? Se Vam je zdelo učinkovito?

M4: »Kokr sm rekla, najpogostej na mami in prijatelce, k majo tut približn tok stare otroke kt jst. Od mami nasveti so itak vedno učinkoviti, se mi pa tut pametn zdi, da si s prijatelcam izmenjujemo mnenja o otrocih.«

JAZ: Kaj pa kakšen priročnik ali spletni forum, ste že kdaj uporabili?

M4: »Edine revije k sm jih brala so ble, ko sem bla noseča pri ginekologu. Ne maram preveč tega, ker mislm, da vsak zase ve, kaj je najboljše za njegovga otroka.«

JAZ: Kaj pa forum ali podobne spletne skupnosti?

M4: »A šteje, da se včasih preko facebooka pogovarjamo o otrocih...smeh...hecam se. Ja seveda sem že kdaj pogledala kakšenga, mislm, da ko sem bila noseča največ. Ampak me je hitro minilo, ker ponavad sem naletela na same negativne stvari ali pa ljudi, ki so strašil o tisočih stvareh. Pa sem rajši nehala to brat...smeh.«

JAZ: *Pa se vam drugače zdi, da je dandanes preveč priročnikov, revij ipd., ki narekujejo kakšna naj bi bila najboljša vzgoja otrok?*

M4: »Ja seveda. Mislim, da je to postal že pravi komercialni trik. Vsak ima neke svoje predloge, kako vzgojiti otroka, ki jih skuša potem »prodat« staršem.«

JAZ: *Ali imate pri vzgoji kakšen vzor?*

M4: »Vzor...ne vem...mogoče moja mami. Mislim, da je z mano kr dobr opravla, tko da če bi zbrala bi blo to, to.«

JAZ: *Zakaj se z otrokom največkrat skregate?*

M4: »Uf...največkrat zato ker sedi na ušesih. Sploh me ne poslušaj kaj mu govorim in to me res razjezi. Če lahk jst njega poslušam ko mi razlaga svoje želje, svoj dan...karkol..potem bo tut un mene. In potem ne naredi tega kar mu rečem in se skregava.«

JAZ: *In potem...sledijo kakšne sankcije?*

M4: »Sankcije morajo vedno biti (smeh).«

JAZ: *Kakšne pa so?*

M4: »Sankcije so čist odvisne od tega v čem je bil problem. Če je kej hudga, potem al mu ne dovolimo televizijo gledat, risank, računalnika...kej podobno. To ga najbolj gane. Sej če bi se sam zadrla na njega ne bi blo nobenga učinka (smeh).«

JAZ: *Kdo ga drugače večkrat kaznuje Vi ali Vaš partner?*

M4: »Mislim, da jst. Ampak to sam zato, ker sem več z otroci. Partner ma daljši delovnik in zato tut kasnej prihaja. Ampak tut on kaznuje kadar je doma, če si otrok zasluž.«

JAZ: *Kako otrok ponavadi sprejme kazen?*

M4: »Odkvisno kok je huda. Sej kokr sm rekla, če mu vzamemo TV ali pa računalnik, pol se vedno skuša prigovarjat. Na način...sej ne bom več, bom priden. Joka pa to ne več, mislim, da je to prerastu. Včasih sam mal »nabira.«

JAZ: *Kako pa Vi reagirate, ko ga kaznujete?*

M4: »Ja resna sem pa vztrajam pr svojem. Mu povem zakaj je kaznovan in kako. Če bo naslednjič isto, bo dubu pa še daljšo kazen. In ponavad je pol kr mir.«

JAZ: Ali mu ponavadi razložite zakaj je kaznovan oz. kaj je storil narobe?

M4: »Ja to mu vedno. Sej na napakah se učimo ane, in more vedet kaj je narobe naredu. Pa tut zato, da bo vidu, da ga nisem brez veze kaznovala.«

JAZ: Kako se pomirita po prepiru Vi in Vaš otrok?

M4: »Jst sm ponavad bolj tiho...nočem preveč govort, da mi nebi kej ušlo v jezi. Rabm, da se pomirim. On pa tut ponavad s tišino. In k vid, da sm prizadeta in da je res neki narobe naredu, pol začne nekak komunicirat z mano in se mi mal prlizovat (smeh).«

JAZ: Ali Vam je že kdaj »počil film«?

M4: »Ja rajš mi najdte eno tako k ji še ni (smeh).«

JAZ: Se Vam zdi, da otroku oba s partnerjem jasno postavljata meje?

M4: »Zmer mu jasno povem kaj bi rada, da naredi oz. ne naredi. Tut pri partnerju ni nič družgač. Otrok bi bil sam zmeden, če bi mu enkrat tko, enkrat drugač rekla. Pri tem se trudm bit konsistentna.«

JAZ: Mislite, da otroka kaznujete dovolj, ali mu velikokrat popustite?

M4: »Sama vem, da mu dostkrat popuščam. Partner mu manjkrat.«

JAZ: Se Vam je že kdaj zgodilo, da ste otroku nekaj dali/kupili le zato, da ste imeli »mir« pred njim?

M4: »Ja tut to sem že nardila. Sej pomoje je skor vsak starš. Ja v bistvu tut zato, ker se mi ni dal tečkanja poslušat. Ampak to je blo tm nekak pr 2,3. »

JAZ: Se vam to ne dogaja več ?

M4: »Zdej ni več tega, tko da pomoje se ni zarad tega večkrat ponavljal. Sej nisem zmer popustila, saj včas. In zdej nimam večjih problemu s tem.«

JAZ: *Ali otroka nagradite za pridnost ali mislite, da ni potrebno, da je za to posebej nagrajen?*

M4: »Čist odvisno. Npr. mu kej kupm, če je priden pr zobozdravniku, da bi mu pa kr tko, ker je čez dan priden, to je pa bolj izjema, kot pravilo.«

JAZ: *Kako pa ste bili vzgajani Vi?*

M4: »Oče je bil kr strog, mami ne tok. Ona je bla bolj moja zaveznica, pa sej tut očeta sem znala omehčat (smeh). So bli strogi pr stvarh kjer so mogli bit (šola, policijska ura...). Rekla bi, da glih prou. Čeprou takrat se mi je vse zdel hujše, ampak zdej vidm, da so me full dober vzgojil.«

JAZ: *Ali sedaj pri svojih otrocih sledite modelu, ki so ga uporabljali Vaši starši ali se hočete od tega oddaljiti?*

M4: »Ma ja...probam. Nočem čist isto...mogoče sem jst bolj ljubeča in izkazujem več čustev svojim otrokam..To se mi zdi zlo pomembn, mi dost pomen, ampak pr nas je blo pa premal tega....vsaj za mene.«

JAZ: *Prosim, če mi sedaj še naštejete kakšno dobro in slabo stvar iz Vaše vzgoje, ki jo ne/upoštevate še pri vzgoji svojega otroka.*

M4: »Ufff...dobrih je kr neki. Če bi mogla eno izpostavt bi blo to, da sta me vedno podpirala. Tut takrt k mi npr. u šul ni šlo najboljš, me nista kaznovala al pa se drla na mene, ampak sta mi stala ob stran. In zato sem vse zrihtala...ker nista izvajala pritiskov name. »

JAZ: *In slaba?*

M4: »Ja mogoče to k nismo bli tok čustveni, ampak to ni tok hudo no.«

Najlepša hvala za Vaše odgovore in čas, ki ste si ga vzeli.

INTERVJU Z M5:

Na začetku pogovora Vam želim najprej zastaviti nekaj situacij, ki so Vam verjetno že znane. Če pa Vam niso, Vas prosim, če se lahko postavite v njih in poveste, kako bi nanje odreagirali.

***JAZ:** Otrok v trgovini teka naokrog k sladkarijam in vpije, ker mu jih nočete kupiti. Kaj storite?*

M5 : »Hm...znana situacija. Bi rada rekla, da ne popustim, vendar ni vedno tako. Moram priznati, da mi je včasih nerodno ali pa se mi ne da pregovarjat z njim in popustim. Ampak če gre za malo stvar (npr. kakšno sladkarijo).«

***JAZ:** Zakaj Vam je pa nerodno?*

M5: »Ker te potem vse starejše tetke gledajo tako, kot, da mu hočeš ne vem kaj narediti. In pol sem že slišala komentarje kot je naprimer Ti mamica noče tega kupiti. In ne, ni da mu nočem, ampak ne more imet vsega kar vid.«

***JAZ:** Zunaj se igrate in želite oditi domov, vendar otrok želi še ostati zunaj. Kaj boste storili (Npr. rečete samo še 5 minut, se ne pogajate in takoj odideta, ostanete še nekaj časa, prosite ga naj odide, kaj mu obljubite v zameno)?*

M5: »To je spet odvisno od dneva. Če imam doma še veliko dela za postoriti, potem ne popustim. Povem mu, da nimam časa in, da je potrebno še veliko doma postoriti.«

***JAZ:** In oddide z vami brez pregovarjanja?*

M5: »Ne vedno. Včasih mu potem rečem, da se bom kaj igrala z njim oz. kaj podobnega, da ga malo spodbudim (smeh).«

***JAZ:** Verjetno se Vam je že zgodilo, da ste šli iz vrtca in se otrok ni želel obuti. Ste ga obuli vi? Če ste ga, zakaj?*

M5: »Moram priznati, da zaradi službe na žalost bolj poredko pridem ponj v vrtec. Tako da takrat, ko zmorem, me je ponavadi tako vesel, da se hitro obuje, ker ve, da se bova imela lušno doma.«

JAZ: *Je Vaš otrok izbirčen kar se tiče hrane? Ali mu doma kuhate zgolj obroke, ki jih ima rad? Ga kdaj skušate prepričati naj poje nekaj, kar drugače ne mara, vendar veste, da je zanj zdravo?*

M5: »Je izbirčen. Tako kot verjetno skoraj vsi otroci. Vendar ga ne silim preveč k hrani, ki je ne mara – kakšno zelje, grah, to sploh ne mara. Mislim, da pri drugi zelenjavi in sadju nadoknadi vitamine.«

JAZ: *Sladkarije mu dovolite pred obrokom. Na primer, če Vam obljubi, da bo vseeno vse pojedel?*

M5: . »Kar se sladkarij tiče priznam, da bi tudi lahko bila bolj stroga. Trudim se, da pred obroki ne poje ničesar sladkega, vendar mi ne uspeva najbolje. Zavedam se, da jih poje preveč, vendar včasih ne znam reči ne.«

JAZ: *Koliko se pogovarjate z otrokom? V katerem delu dneva največkrat?*

M5: »Ker se čez dan vidiva bolj malo, se v večini pogovarjava bolj zvečer, ob večerji. Ampak to je premalo....vem. Zelo rada ga poslušam ko mi pripoveduje kaj se je dogajalo v vrtcu, kaj je počel novega pri babici....in podobno.«

JAZ: *Ste se že kdaj znašli v situaciji, ko niste vedeli kako bi odreagirali na dejanja vašega otroka?*

M5: »Ne. Da res nebi vedeli kaj narediti...tako hudo še ni bilo. Je že kdaj ušpičil marsikatero, ampak saj mu vedno dajem vedeti, da je storil narobe.«

JAZ: *Na koga ste se najprej obrnili? Partnerja, starše, prijateljice...?*

M5: »Kadar smo skupaj cela družina je partner definitivno moj zaveznik. Veliko se pogovarjava o otrocih in njihovih dejanjih. Tudi v službi se kdaj s sodelavkami, ki imajo otroke podobnih starosti, pogovarjamo o tem, kaj je storil on, kaj drugi. Mami v večini bolj sprašujem zgolj o kakšnih zdravstvenih nasvetih oz. bolj o negi.«

JAZ: *Kako si s partnerjem delita skrb/nego za otroka?*

M5: »Delitev dela pride prav predvsem glede na to, da imava oba kar naporno in dolgo službo. Tako, da se morava dostokrat usklajevati.«

JAZ: Vam pomagajo tudi starši, tete, sorodniki nasploh...?

M5: »Sigurno so nam v veliko pomoč. Brez njih bi bilo zelo težko, saj imava oba dolg delavnik in službe kar daleč od doma.«

JAZ: Zgolj pri varstvu ali še kje drugje?

M5: »Karkoli rabim se lahko obrnem na mami in taščo. Drugače so pa tut one tiste, ki peljejo in pridejo iskat otroka v vrtec, ker midva z možem prideva zelo pozno domov. Tako, da je večino časa pri eni ali drugi babici. Moram pa tut priznat, da mam veliko njihove pomoči tut pri gospodinjskih opravilih, saj se velikrat naredi, da me doma že čaka kaj pospravljenja, da potem meni ni treba. »

JAZ: Na koga pa se največkrat obrnete za pomoč?

M5: »Ja v prvi vrsti so to moji in moževi starši, ki so že v pokoju, tako, da z veseljem sprejmejo svojega vnučka. Velikrat pa ga pazi tudi moja sestra. Res jim ni problema. Vsak dan ga peljejo v vrtec, pridejo ponj, in on je res srečen pri eni, kot tudi pri drugi babici. Drugače imam pa tudi super soseda, ki imata zelo rada otroke in jima nikoli ni problem pomagati.«

JAZ: Ste pogosto utrujeni? Se vam je že kdaj zdelo, da ste si doma in v službi naložili preveč stvari, kot bi jih bili zmogli opraviti?

M5: »Ja pride tudi kakšen dan, ko se mi zdi, da bi potrebovala malo časa zase. Takrat nama vedno pripomorejo babice, pa tudi partner predvsem med vikendi poskrbi za otroka, da lahko jaz opravim ostala dela. Se pa trudim, da ne nosim službenih problemov domov.«

JAZ: Ampak vseeno ste se že kdaj zalotili, da ste jezo zaradi slabega dne v službi prelagali na otroka?

M5: »Kot sem že rekla, takoj ko izstopim iz službe, skušam probleme pustiti tam. Seveda mi ne uspe vedno, vendar prav zaradi tega ne vem, če sem se že kdaj jezila nanj. Verjetno pa je pripomoglo k temu, da sem se hitreje razjezila.«

JAZ: Se kdaj počutite zmedene o tem, kaj je najboljše za Vašega otroka?

M5: »Ne...nekako se skušam pri vseh stvareh ravnati po svojem občutku, kaj bi bilo v tem primeru najboljše.«

JAZ: *Se Vam zdi, da je dandanes preveč priročnikov, revij ipd., ki narekujejo kakšna naj bi bila najboljša vzgoja otrok?*

M5: »Ja danes je preveč vsega...nekateri so pristaši trde vzgoje, nekateri pravijo, da ta ni dobra za otroka.«

JAZ: *Ste se kdaj katere poslužili?*

M5: »Če bi hotela brati vse te priročnike, bi bila verjetno precej zmedena, zato se jih nekako izogibam.«

JAZ: *Ali imate pri vzgoji kakšen vzor?*

M5: »Moji starši definitivno. Glede na to, da so naju s sestro tako dobro vzgojili, so verjetno že opravili svoje delo odlično (smeh).«

JAZ: *Zakaj se z otrokom največkrat skregate?*

M5: »Bolj malo se kregava. Res kregava...v večini se jaz razjezim nanj, ker me ne uboga.«

JAZ: *Ampak sledijo kakšne sankcije takrat, kadar Vas ne uboga?*

M5: »V večini primerov mu dam še eno možnost, da npr. opravi tisto, kar bi moral še prej. Če pa še to ne pomaga, potem sledi kazen plus to, da mora stvar še vedno opraviti.«

JAZ: *Kakšna pa je kazen?*

M5: »Odvisno. Nekaj stroga tudi nisem v večini primerov. Ali mu odvzamem kakšne privilegije (sladkarije, televizijo, in podobno) ali pa ga pošljem v sobo, da premisli o tem, zakaj nečesa ni oz. je naredil.«

JAZ: *Kdo pa ga večkrat kaznuje? Vi ali Vaš partner?*

M5: »Oba enako. Saj sva v večini skupaj z otroki. In tudi drživa skupaj pri kaznih.«

JAZ: *Kako otrok ponavadi sprejme kazen?*

M5: »Sedaj, ko bo šel že v šolo je boljše. Se zaveda, da je kaj narobe naredil in, da ne bom popustila pri tem. Če pa vidi, da sem zelo žalostna zaradi njegovih dejanj, pa se pogosto priplazi k meni in se skuša prilizniti (smeh).«

JAZ: *Kako vi reagirate, ko ga kaznujete?*

M5: »Najprej mu povem svoje (kaj je naredil, zakaj to ni prav, in podobno). Skušam vedno odreagirati mirno, saj ne maram vpitja.«

JAZ: Torej mu ponavadi vedno razložite zakaj je kaznovan oz. kaj je storil narobe?

M5: »Seveda. To se mi zdi zelo pomembno.«

JAZ: Zakaj?

M5: »Kako bo pa drugače vedel kaj lahko in česa ne sme?«

JAZ: Kako pa se z otrokom pomirite po prepiru?

M5: »V večini se umakneva, premisliva in se kasneje pomeniva. Ga na primer vprašam ali se je splačalo to narediti, če se je kaj naučil, in tako naprej.«

JAZ: Ali Vam je že kdaj »počil film«?

M5: »Odkvisno pod kaj smatrate počil film. Vedno se trudim stvari rešit po najbolj mirni poti, ampak kdaj se pa tudi ne da in se zaderem.«

JAZ: Ali menite, da otroku s partnerjem jasno postavljata meje?

M5: »Ja, za oba bi lahko tko rekla. Skupaj se vedno dogovoriva kaj je dopustljivo, kaj ne, kaj pričakujeva od njega. To mu tudi vedno jasno poveva.«

JAZ: Mislite, da otroka kaznujete dovolj, ali mu velikokrat popustite?

M5: »Kaznovanja drugače ne maram najbolj, zato se zavedam, da mu včasih preveč popustim. V večini je to, kadar sem sama z otroci.«

JAZ: Se Vam je že kdaj zgodilo, da ste otroku nekaj dali/kupili le zato, da ste imeli »mir« pred njim?

M5: »Seveda da sem. In se zavedam, da to ni prav. Tut opazila sem, da je verjetno zaradi tega potem večkrat probaval isto.«

JAZ: Ali nagradite otroka za pridnost ali mislite, da je to pač potrebno in za to ni potrebno, da je posebej nagrajen?

M5: »Seveda, da ga nagradim. Sej je potrebno tut takšne dosežke nagradit, in ne samo kaznovat otroke.«

JAZ: *S čim? Pohvalo ali tudi z materialnimi stvarmi?*

M5: »Pohvalim ga tako zmer, ampak če je res priden, zraven dobi še kakšno igračko ali cd z risanko.«

JAZ: *Kakšna pa je bila Vaša vzgoja?*

M5: »Naša družina je bila vedno ljubeča. Vse nam pomeni največ. Ati in mami sta bila oba enako stroga, vendar ne preveč, da sva s sestro še vedno imeli dovolj svobode pri odločanju o najinem življenju. Vedno sta naju podpirala in to se mi še sedaj zdi najbolj pomembna stvar, ki jo lahko narediš za svojega otroka.«

JAZ: *Torej sledite modelu, ki so ga uporabljali Vaši starši?*

M5: »Seveda. Kot sem že povedala, sta mi dala najlepše otroštvo, kar ga lahko otrok ima. In to bi rada naprej posredovala tudi svojim otrokom.«

JAZ: *Lahko prosim naštejete še kakšno dobro in slabo stvar iz Vaše vzgoje, ki jo ne/upoštevate še pri vzgoji svojega otroka.*

M5: »Slabih nebi mogla reči, dobre pa so vse. Najbolj pa njuna podpora in nenehno zaupanje v naju s sestro.«

Hvala za Vaš čas in odgovore.